TURINYS

Įvadas..... 4

I. Antstolis. Antstolio kontora..... 5

II. Vykdymo proceso esmė..... 17

III. Vykdymo procese dalyvaujantys asmenys..... 20

IV. Vykdymo proceso bendrosios taisyklės..... 25

V. Vykdymo veiksmų atidėjimo, vykdomosios bylos sustabdymo, nutraukimo, vykdomojo dokumento grąžinimo procesas..... 33

VI. Išieškojimo nukreipimas į skolininko turtą..... 37

VII. Turto areštas..... 40

VIII. Areštuoto turto realizavimas..... 47

IX. Vertybinių popierių realizavimo ypatumai..... 54

X. Išskaitų iš skolininko darbo užmokesčio ir kitų jo pajamų dydis..... 55

XI. Skolininko turto administravimas..... 58

XII. Išieškojimas iš hipoteka įkeisto turto..... 59

XIII. Išieškotų pajamų paskirstymo ir išmokėjimo išieškotojams tvarka..... 60

XIV. Užsienio teismų (arbitražų) sprendimų pripažinimas ir vykdymas Lietuvoje..... 62

XV. Skolininko ir kitų asmenų teisių gynimas vykdant sprendimus..... 63

Rekomenduojamos papildomos literatūros sąrašas..... 65

ĮVADAS

Asmens teisė į teisminę gynybą, įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir tarptautiniuose teisės aktuose, visiškai 5gyvendinama ne tik teismui priimant teismo sprendimą, bet ir kai toks teismo sprendimas yra įvykdomas. Valstybė, prisiėmusi pareigą užtikrinti materialinių subjektinių teisių gynimą, tai įgyvendina ne tik užtikrindama kiekvienam teisės subjektui teisminę jo pažeistų teisių ir interesų gynybą, bet ir civilinio proceso metu priimto teismo sprendimo įvykdymą prievarta. Šis prievartos mechanizmas yra sutelktas būtent valstybės rankose. Nuo to, kaip vykdomi teismo sprendimai, priklauso konstitucinės teisės į teisminę gynybą įgyvendinimas ir efektyvus pažeistų ar ginčijamų asmenų subjektinių teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimas. Priešingu atveju tiek pati teisė į teisminę gynybą, tiek teismo sprendimas būtų deklaratyvūs, o tai tuo pačiu mažintų ir visuomenės pasitikėjimą teismais, jų autoritetą. Būtent vykdymo proceso metu realiai atkuriama ginčijama ar pažeista materialinė subjektinė teisė arba įstatymų saugomas interesas.

Daugelio universitetų studijų programose yra numatyta dėstyti teismo sprendimų vykdymo ar vykdymo proceso discipliną. Tokio pobūdžio žinios yra būtinos kiekvienam asmeniui, įgyjančiam teisininko kvalifikaciją. Kol kas Lietuvos civilinio proceso teisės doktrinoje teismo sprendimams vykdyti teikiama nepakankamai dėmesio. Šios metodinės mokymo priemonės tikslas – supažindinti studentus ir kitus skaitytojus su pagrindinėmis teismo sprendimų vykdymo instituto taisyklėmis, pateiktomis schemose. Schemos gali tapti pagalbine priemone rengiantis teismo sprendimų vykdymo disciplinos seminarams ir atsiskaitymams. Tokio pobūdžio metodinė mokymo priemonė – ne pirmasis bandymas perteikti mokymo disciplinos žinias schemose (žr., pavyzdžiui, Bužinskas G., Mikelėnas V. Civilinio proceso schemos – Vilnius: VU leidykla, 1990 m., Oberheim R. Zivilprozessrecht für Referendare, 2001, Verlage Werner/Luchterhand ir kt.).

Metodinės mokymo priemonės struktūra atitinka Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto tarybos 2004 m. patvirtintą Teismo sprendimų vykdymo studijų programą.

I. ANTSTOLIS. ANTSTOLIO KONTORA

Antstolių kontoros teisinis statusas ir darbo organizavimo tvarka

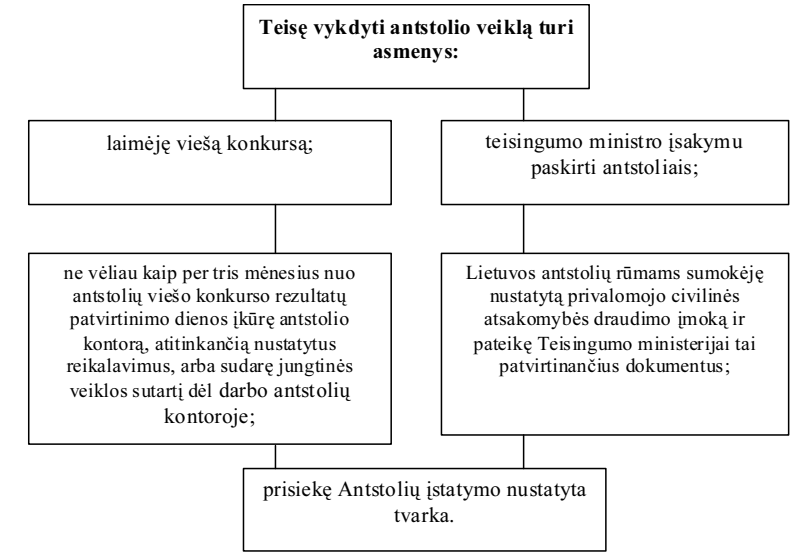
Veiklai vykdyti vienas ar keli antstoliai įkuria antstolio (antstolių) kontorą. Antstolio (antstolių) kontora yra antstolio (antstolių) darbo vieta. Antstolio kontora įkuriama antstolio veiklos teritorijoje. Jei kontorą kuria keletas antstolių, ji turi būti įkuriama vieno iš antstolių veiklos teritorijoje, kitų antstolių veiklos teritorijos turi būti šalia veiklos teritorijos, kurioje antstolių kontora yra kuriama.

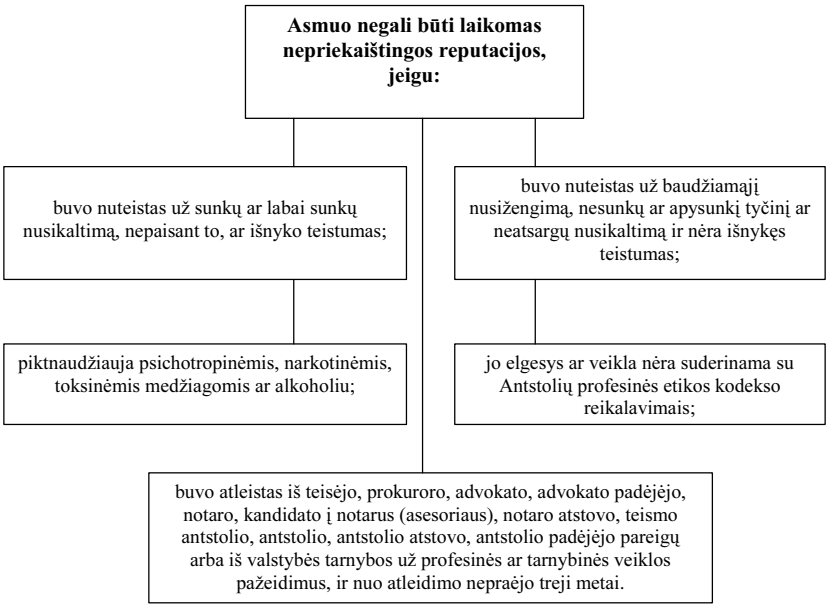
Antstolio (antstolių) kontora nėra civilinių teisinių santykių, įskaitant ūkinę komercinę veiklą, subjektas.

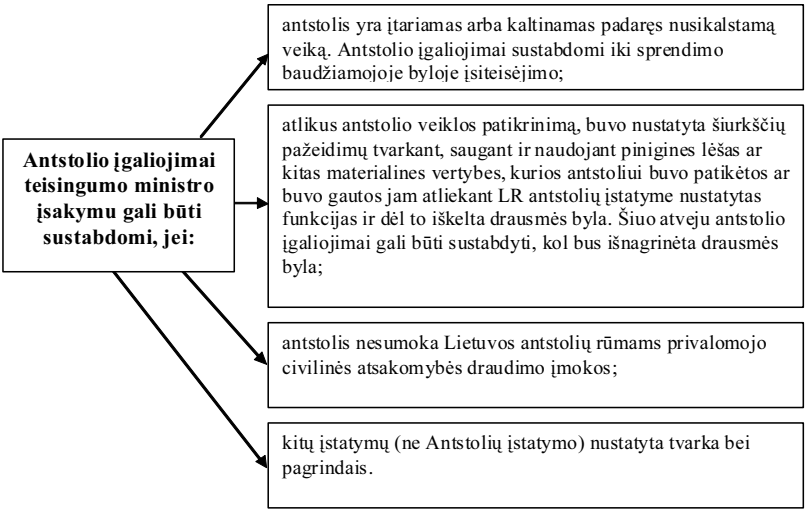
Reikalavimus antstolio darbo vietai ir darbo laikui nustato LR teisingumo ministro 2002-09-23 įsakymas 254 „Dėl reikalavimų antstolio (antstolių) darbo vietai bei darbo laikui patvirtinimo“.

***Antstolis** – tai valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikia vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas. Antstolis gali teikti LR antstolių įstatyme numatytas paslaugas, jeigu tai netrukdo jam atlikti antstolio funkcijų.*

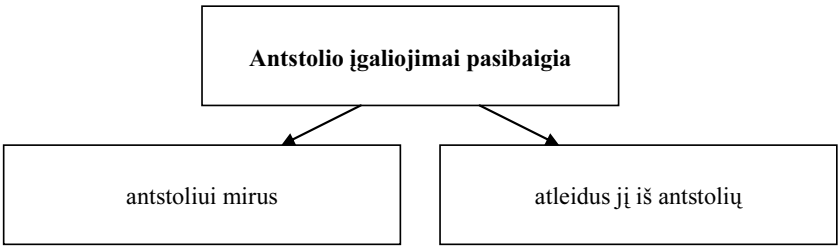
Antstoliui keliami reikalavimai

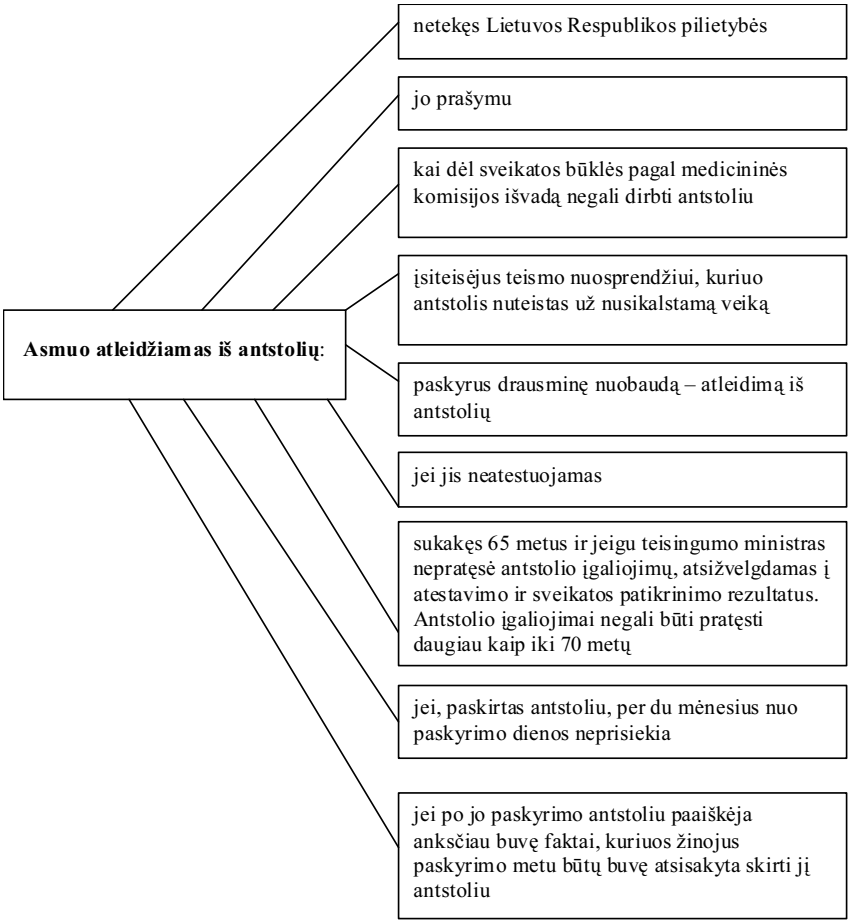

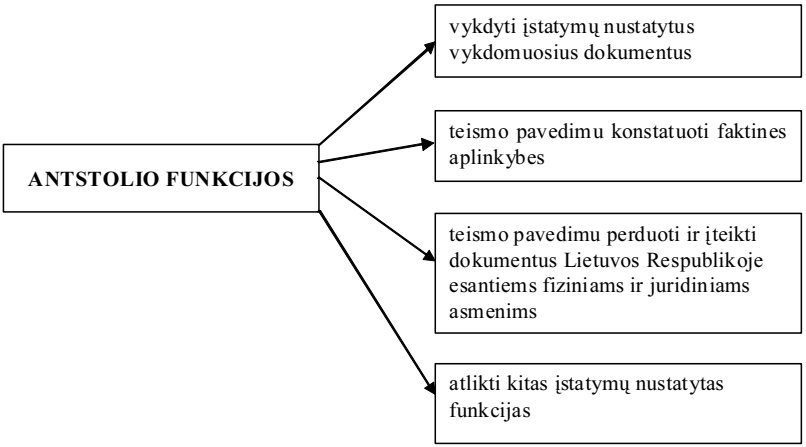

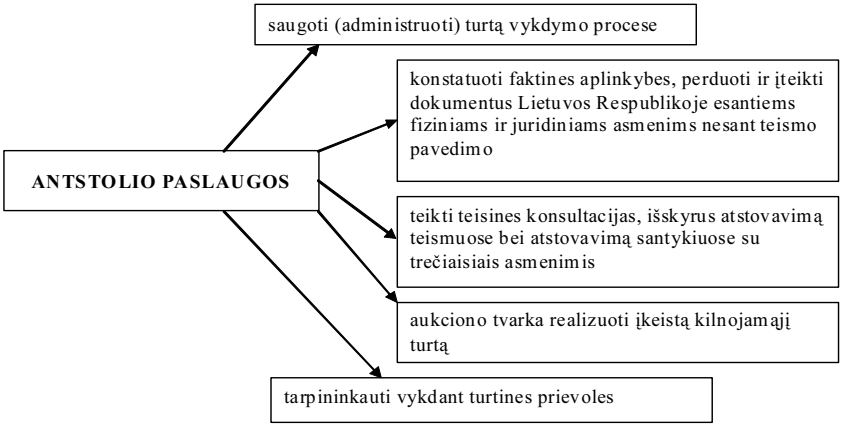
Antstolio įgaliojimų pasibaigimas

Asmuo atleidžiamas iš antstolių:
netekęs Lietuvos Respublikos pilietybės
jo prašymu
kai dėl sveikatos būklės pagal medicininės komisijos išvadą negali dirbti antstoliu
įsiteisėjus teismo nuosprendžiui, kuriuo antstolis nuteistas už nusikalstamą veiką
paskyrus drausminę nuobaudą – atleidimą iš antstolių
jei jis neatestuojamas
sukakęs 65 metus ir jeigu teisingumo ministras nepratęsė antstolio įgaliojimų, atsižvelgdamas į atestavimo ir sveikatos patikrinimo rezultatus. Antstolio įgaliojimai negali būti pratęsti daugiau kaip iki 70 metų
jei, paskirtas antstoliu, per du mėnesius nuo paskyrimo dienos neprisiekia
jei po jo paskyrimo antstoliu paaiškėja anksčiau buvę faktai, kuriuos žinojus paskyrimo metu būtų buvę atsisakyta skirti jį antstoliu

Antstolio atliekamos funkcijos ir teikiamos paslaugos

Antstolio atsakomybė

Antstolis už savo paties ir savo darbuotojų padarytą žalą atsako įstatymų nustatyta tvarka. Žalą turi atlyginti ir asmuo, kurio, kaip antstolio, įgaliojimai pasibaigę.

Už įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimus, padarytus atliekant antstolio funkcijas, už kurias taikoma baudžiamoji ar administracinė atsakomybė, antstolis atsako kaip valstybės pareigūnas.

Antstolio profesinė civilinė atsakomybė už fiziniams ar juridiniams asmenims padarytą žalą atliekant antstolio funkcijas, viršijančią 1000 litų, draudžiama privalomuoju draudimu.

Antstolio procesinės veiklos kontrolė

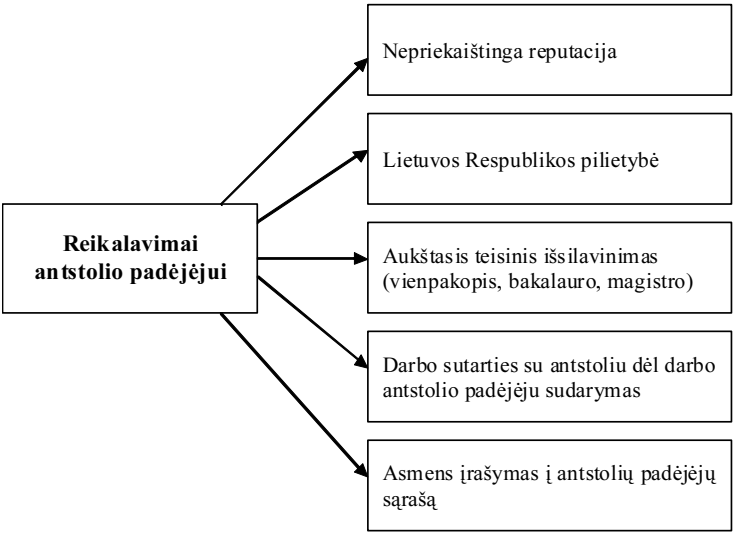
Antstolio procesine veikla laikytinos visos antstolio vykdymo procese atliekamos funkcijos. Teismo vykdoma antstolio procesinės veiklos kontrolė pasireiškia antstolio surašytų vykdymo proceso dokumentų patikrinimu ir patvirtinimu. Antstolio procesinę veiklą kontroliuoja apylinkės teismo, kurio veiklos teritorijoje yra antstolis, teisėjas.

Antstolio padėjėjo teisinis statusas

Antstolio padėjėjas turi teisę antstolio vardu ir jo rašytiniu įgaliojimu perduoti ir įteikti dokumentus, atlikti procesinius veiksmus, išskyrus faktinių aplinkybių konstatavimą, vykdomosios bylos iškėlimą ar sustabdymą, vykdomojo dokumento grąžinimą, turto realizavimą, išieškotų piniginių lėšų paskirstymą išieškotojams, vykdymo išlaidų skaičiavimą.

Antstolio padėjėjas privalo laikytis darbo drausmės, Antstolių profesinės etikos kodekso reikalavimų, nepriekaištingai vykdyti antstolio pavedimus, elgtis taip, kad nežemintų antstolio vardo, apie pavedimo įvykdymą nedelsdamas pranešti antstoliui.

Už darbo drausmės pažeidimą ar padarytą žalą antstolio padėjėjas įstatymų nustatyta tvarka atsako antstoliui, su kuriuo sudaryta darbo sutartis.

Antstolio atstovavimas ir pavadavimas

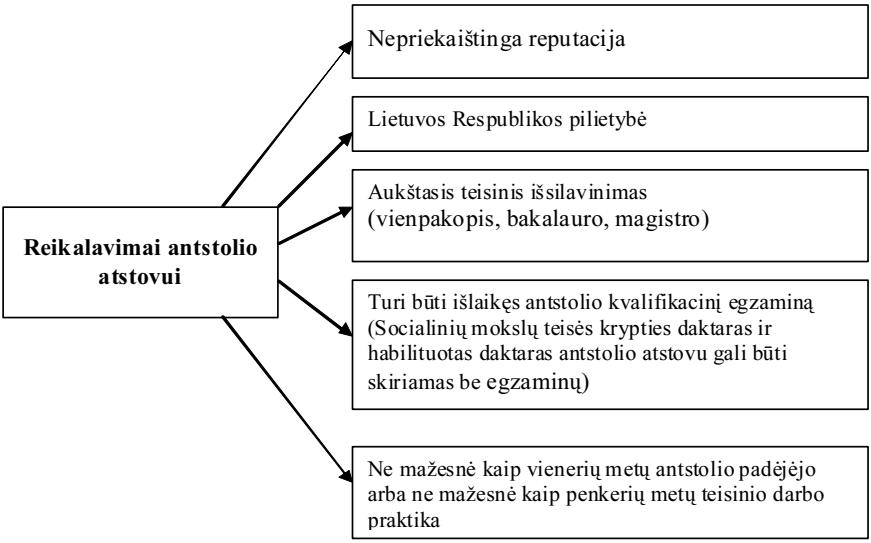
Jeigu antstolis dėl ligos, atostogų ar kitų priežasčių negali atlikti savo funkcijų, teisingumo ministro įsakymu skiriamas antstolio atstovas arba pavaduojantysis antstolis.

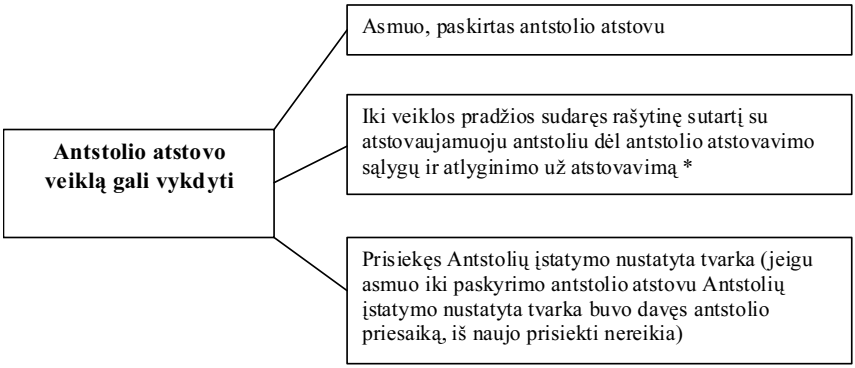
Antstolio atstovas skiriamas pagal atstovaujamo antstolio ir asmens, kuris sutinka jam atstovauti, prašymus. Jeigu antstolis ne dėl savo kaltės negali atlikti antstolio funkcijų ir pagrįstai negali pateikti prašymo skirti antstolio atstovą, teisingumo ministras, atsižvelgdamas į Lietuvos antstolių rūmų prezidiumo nuomonę, turi teisę paskirti antstolio atstovą savo iniciatyva, kai būtina užtikrinti, kad toje teritorijoje būtų atliekamos antstolio funkcijos.

Asmuo gali būti skiriamas tik vieno antstolio atstovu. Antstolio atstovas gali būti skiriamas konkrečiam terminui, kuris gali būti pratęstas, nurodant atvejus, kada jis gali vykdyti antstolio atstovo veiklą.

Antstolio atstovas drausmine tvarka atsako kaip antstolis. Jeigu sutartyje nenustatyta kitaip, antstolio atstovas turi visas antstolio teises ir pareigas, įskaitant darbdavio funkcijas. Antstolio atstovui taikomi Antstolių įstatyme nustatyti antstolio veiklos apribojimai. Antstolio atstovas visus veiksmus atlieka atstovaujamojo antstolio vardu ir naudodamas antstolio antspaudą, nurodydamas, kad veikia kaip antstolio atstovas.

Antstolio atstovo padaryta žala padengiama iš antstolio profesinės civilinės atsakomybės draudimo išmokos. Likusią žalą Civilinio kodekso ir Antstolių įstatymo nustatyta tvarka solidariai atlygina atstovaujamasis antstolis ir antstolio atstovas.

* Kai antstolio atstovas skiriamas teisingumo ministro iniciatyva, sutartį dėl atstovavimo sąlygų ir atlyginimo už atstovavimą su paskirtu antstolio atstovu sudaro Lietuvos antstolių rūmų prezidiumas.

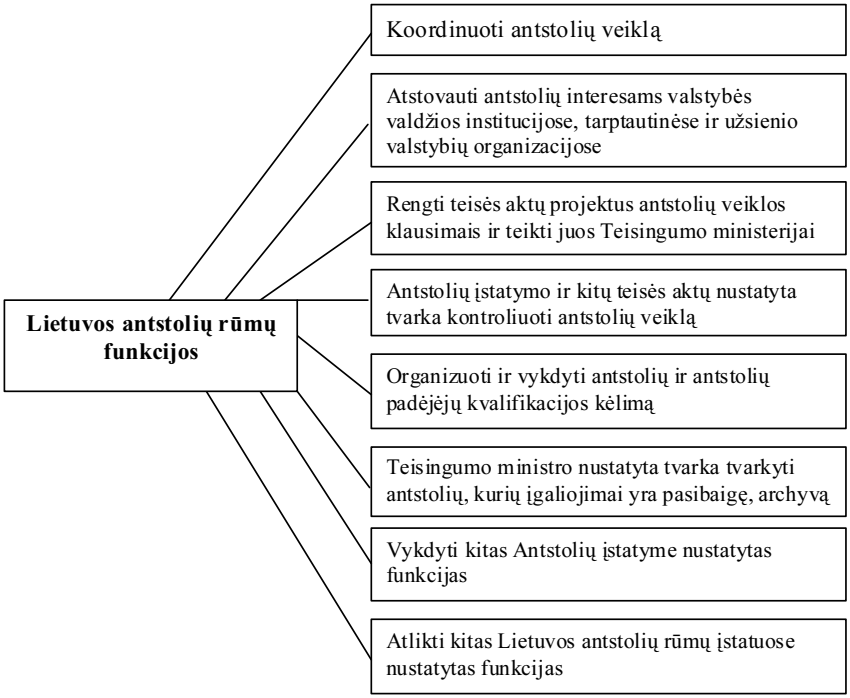
Pagrindinė antstolio atliekamų procesinių veiksmų išraiškos forma – antstolio patvarkymas. Vykdymo proceso metu iškylančius klausimus antstolis išsprendžia motyvuotu patvarkymu. Kai kurių patvarkymų formos, pvz., patvarkymo areštuoti lėšas, patvarkymo vykdyti vykdomąjį dokumentą dėl skolos išieškojimo ir kt., yra patvirtintos Sprendimų vykdymo instrukcija. Patvarkymo nuorašą antstolis turi išsiųsti vykdymo proceso šalims ir kitiems suinteresuotiems asmenims, jeigu tai numatyta LR CPK (LR CPK 625 str. 3 d., LR CPK 630 str. 2 d., LR CPK 682 str. 1 d., LR CPK 733 str. 1–2 ir 7 d.) arba jeigu antstolis pripažįsta esant reikalinga, ir kitais atvejais.

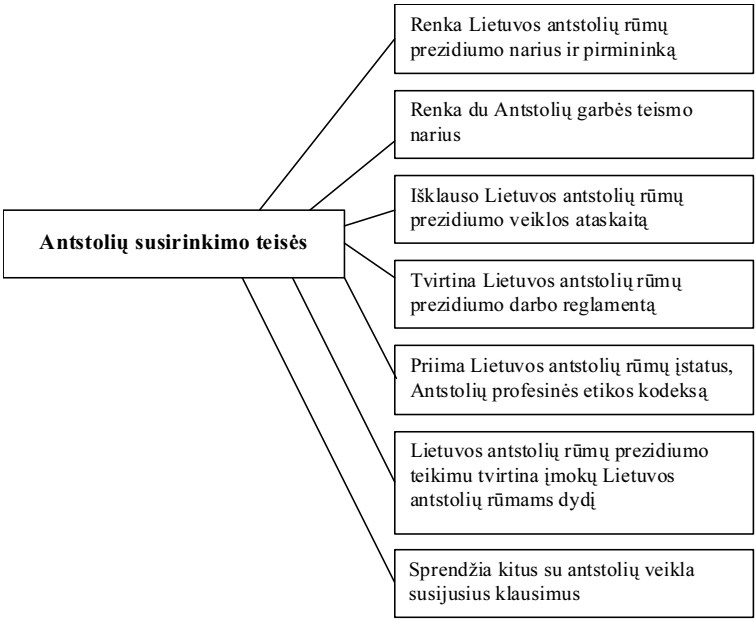

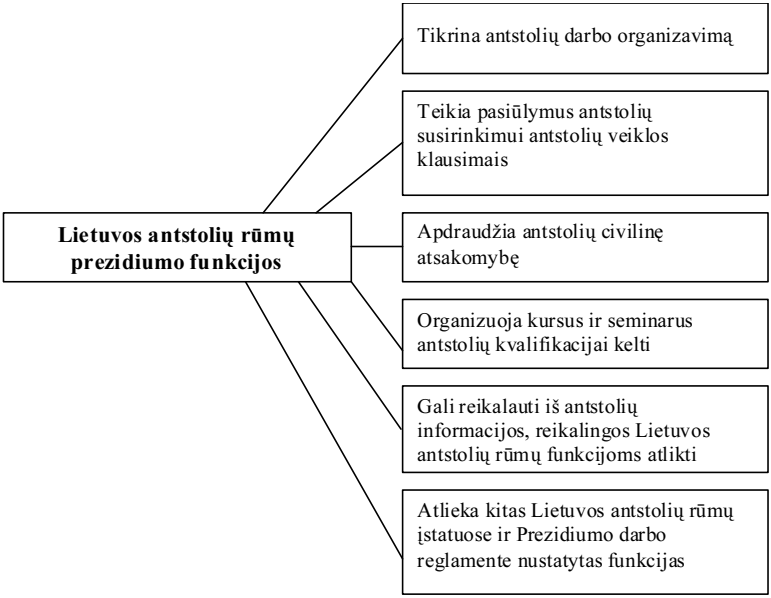
Antstolių savivaldos sistema

Lietuvos Respublikos antstoliai vienijasi į Lietuvos antstolių rūmus, kurių buveinė yra Vilniuje. Kiekvienas antstolis yra Lietuvos antstolių rūmų narys. Lietuvos antstolių rūmai yra viešas juridinis asmuo. Lietuvos antstolių rūmų veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas tiek, kiek Antstolių įstatymas nenustato kitaip, bei Lietuvos antstolių rūmų įstatai.

Lietuvos antstolių rūmų funkcijoms įgyvendinti ar kitiems su antstolių veikla susijusiems klausimams spręsti sudaromas Lietuvos antstolių rūmų prezidiumas, kuris gali steigti kitus, nuolat arba laikinai veikiančius Lietuvos antstolių rūmų padalinius.

Antstolių susirinkimo teisės
Renka Lietuvos antstolių rūmų prezidiumo narius ir pirmininką
Renka du Antstolių garbės teismo narius
Išklauso Lietuvos antstolių rūmų prezidiumo veiklos ataskaitą
Tvirtina Lietuvos antstolių rūmų prezidiumo darbo reglamentą
Priima Lietuvos antstolių rūmų įstatus, Antstolių profesinės etikos kodeksą
Lietuvos antstolių rūmų prezidiumo teikimu tvirtina įmokų Lietuvos antstolių rūmams dydį
Sprendžia kitus su antstolių veikla susijusius klausimus

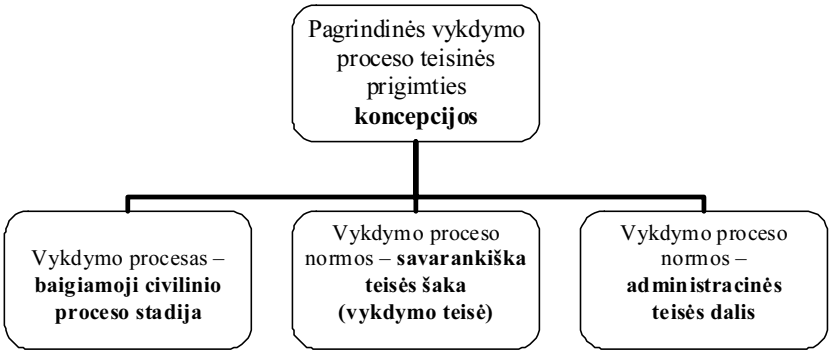

Lietuvos antstolių rūmų prezidiumo funkcijos
Tikrina antstolių darbo organizavimą
Teikia pasiūlymus antstolių susirinkimui antstolių veiklos klausimais
Apdraudžia antstolių civilinę atsakomybę
Organizuoja kursus ir seminarus antstolių kvalifikacijai kelti
Gali reikalauti iš antstolių informacijos, reikalingos Lietuvos antstolių rūmų funkcijoms atlikti
Atlieka kitas Lietuvos antstolių rūmų įstatuose ir Prezidiumo darbo reglamente nustatytas funkcijas

Antstolių garbės teismo nariai skiriami ketveriems metams. Antstolių garbės teismo nariu asmuo gali būti renkamas ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės.

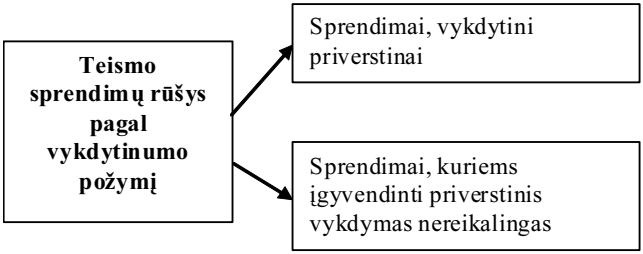
II. VYKDYMO PROCESO ESMĖ

Teisinė vykdymo proceso prigimtis

Teismo sprendimų įgyvendinimo formos

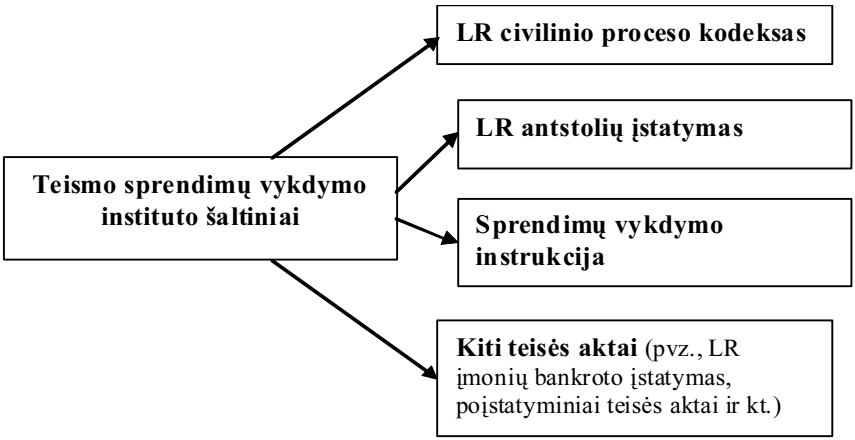
Ar, siekiant įvykdyti teismo priimtą sprendimą, kils būtinybė pasinaudoti įstatyme įtvirtintomis procesinės prievartos priemonėmis, priklauso ir nuo paties priimto teismo sprendimo turinio. Įgyvendinami visi teismo sprendimai, nes visi teismo sprendimai ir daro tam tikrą įtaką teisiniams šalių santykiams. Įgyvendinimo sąvoka platesnė nei vykdymo sąvoka.

Teismo sprendimai dėl pripažinimo ir dėl teisinių santykių pakeitimo nereikalauja priverstinio vykdymo, nes ieškovo subjektinės teisės gynimo tikslas pasiekiamas juos priėmus. Teismo sprendimu dėl pripažinimo yra išsprendžiamas klausimas dėl tam tikros teisės (pavyzdžiui, nuosavybės teisės į nekilnojamąjį turtą) pripažinimo ieškovui arba pripažįstama egzistuojant tam tikrus materialinius teisinius santykius (pavyzdžiui, tėvystės nustatymas). Teismo sprendimu dėl teisinių santykių modifikavimo siekiama sukurti, pakeisti ar nutraukti tam tikrus materialinius teisinius santykius. Teismui priėmus teismo sprendimą dėl pripažinimo ar teisinių santykių modifikavimo, atsakovui jokių veiksmų tam, kad įvykdytų teismo sprendimą, atlikti nereikia. Šie teismo sprendimai teisinį efektą sukelia patys savaime, be priverstinio vykdymo. Kai yra priimamas teismo sprendimas dėl priteisimo, civilinis procesas paprastai nesibaigia įsiteisėjusiu teismo sprendimu. Teismo sprendimas, jei atsakovas neįvykdo jo geranoriškai, gali būti vykdomas prievarta. Vykdomasis raštas išduodamas tik vykdytino teismo sprendimo pagrindu.

Teismo sprendimų vykdymo instituto šaltiniai

Vykdymo procesą reguliuojančios normos daugelyje valstybių yra inkorporuotos į civilinio proceso kodeksus, kai kuriose vykdymo proceso normos numatytos ir specialiuose įstatymuose arba net kodifikuotos į atskirus teisės šaltinius, pvz., Rusijos Federacijoje, be civilinio proceso normų, vykdymo procesą reglamentuoja ir Federalinis vykdymo proceso įstatymas, Federalinis teismo antstolių-vykdytojų įstatymas, Vokietijoje – Varžytynių įstatymas (vok. Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung), Teismo antstolių kodeksas (vok. Gerichtsvollzieherordnug)[1], Prancūzijoje – Teismo santvarkos kodeksas (pranc. Code de l'organisation judiciaire)[2] ir kt.

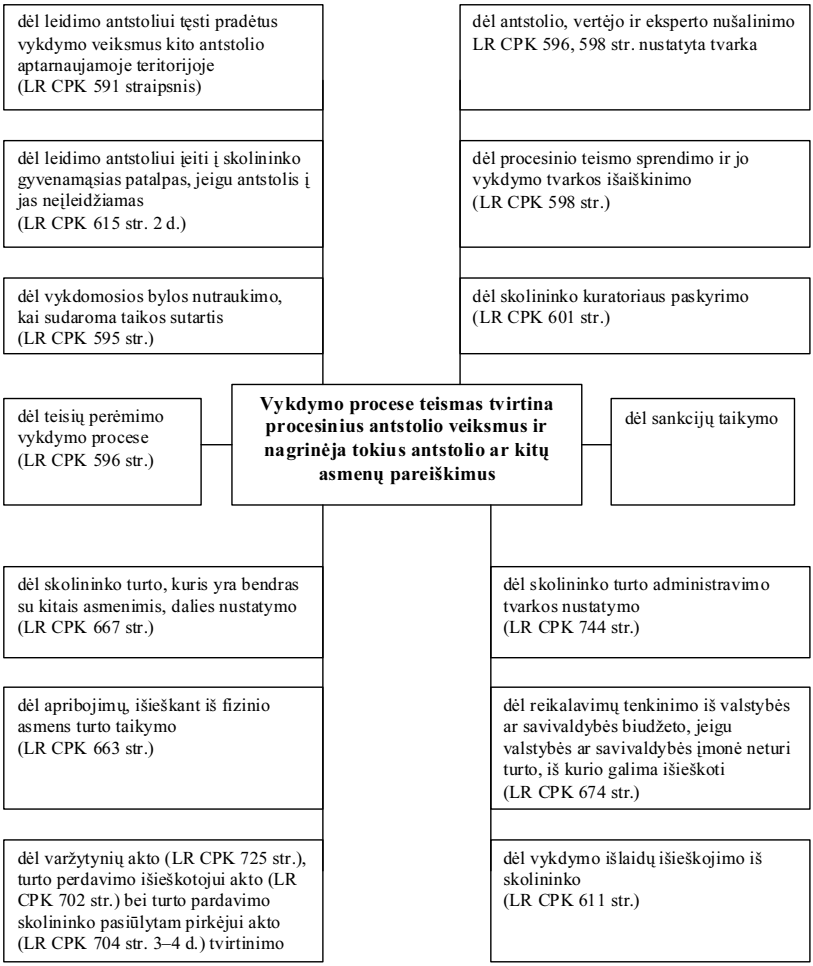

[1] Zwangsvollstreckungsrecht. – München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 2006.

[2] Кузнецов Е. Н. Исполнительное производство Франции. – Санкт Петербург: Издательский дом С. – Петерб. Гос. Ун-та, 2005. С. 12.

III. VYKDYMO PROCESE DALYVAUJANTYS ASMENYS

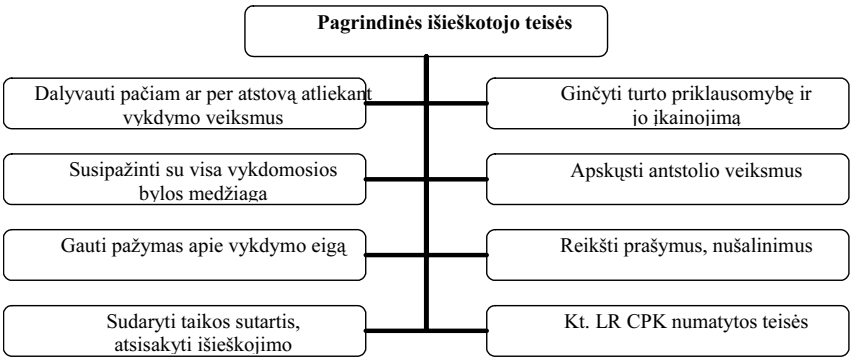
Teismas kaip vykdymo proceso dalyvis

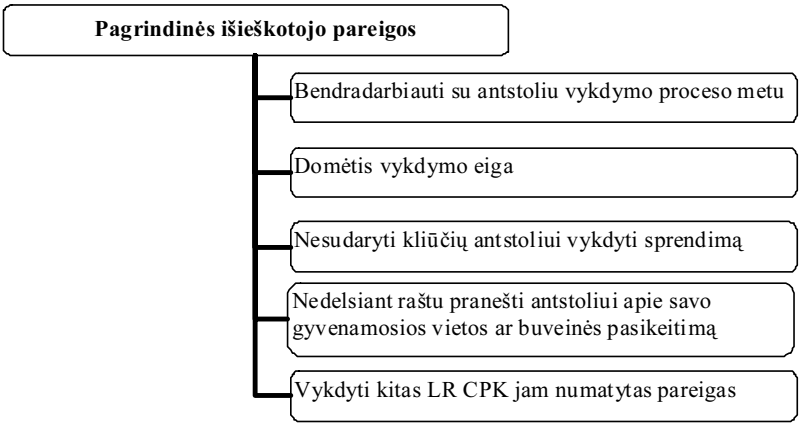

Antstolio ir kitų asmenų pareiškimai teismui vykdymo procese turi būti išnagrinėti ne vėliau kaip per 7 dienas nuo jų gavimo, išskyrus įstatyme numatytas išimtis. Dėl pareiškimo apylinkės teismas priima nutartį, o LR CPK numatytais atvejais vykdymo procese kylantys klausimai išsprendžiami teisėjo rezoliucija. Dėl teismo nutarties, kuria išspręsti klausimai dėl vykdomosios bylos nutraukimo, sprendimo vykdymo išlaidų išieškojimo iš skolininko, atsakomybės už perduoto saugoti turto praradimą, dėl baudų skyrimo, dėl skolininko dalies bendrojoje nuosavybėje nustatyto, dėl skolininko turto administravimo tvarkos nustatymo, ir kitais LR CPK numatytais atvejais gali būti duodamas atskirasis skundas (LR CPK 593 str. 5 d.).

Vykdymo proceso šalys

Išieškotojas yra asmuo, kurio naudai išduotas vykdomasis dokumentas (LR CPK 638 str. 1 d.).

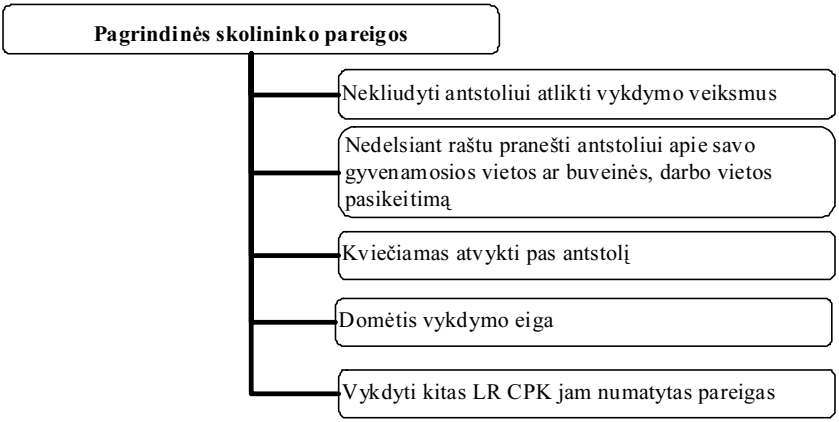

Skolininkas yra asmuo, kuris privalo atlikti vykdomajame dokumente nurodytus veiksmus arba susilaikyti nuo vykdomajame dokumente nurodytų veiksmų atlikimo (LR CPK 642 str.).

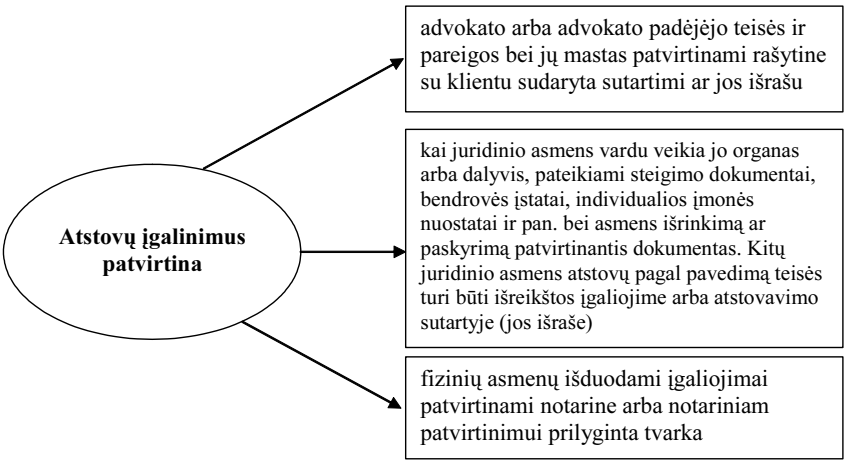

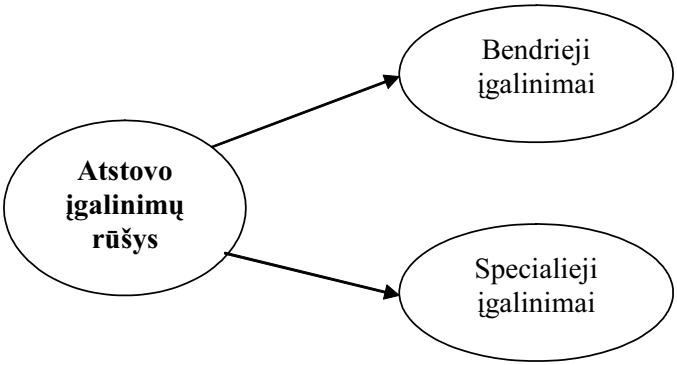
* Skolininkas turi teisę susipažinti su visa vykdomosios bylos medžiaga, išskyrus dokumentus, su kuriais supažindinimas trukdo vykdyti išieškojimą (LR CPK 643 str. 2 p.).

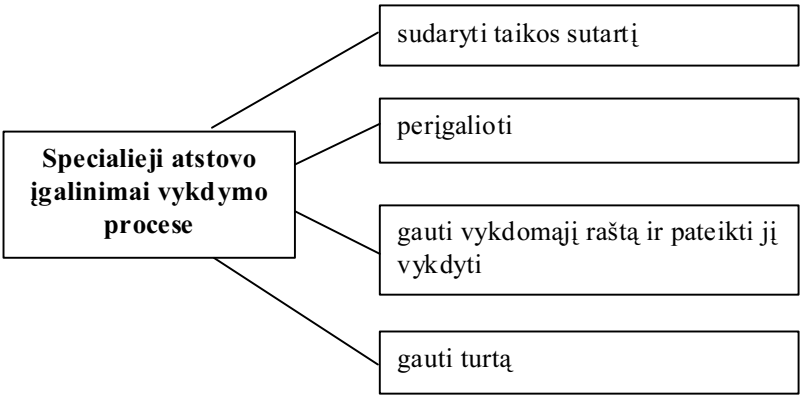

Atstovavimas vykdymo procese

Skolininkas ir išieškotojas vykdymo procese gali veikti patys arba per atstovą. Skolininkui ir išieškotojui gali atstovauti bet kuris fizinis asmuo. Skirtingai nei atstovavimui ankstesnėse proceso stadijose, atstovams vykdymo procese nekeliami nei išsilavinimo reikalavimai, nei reikalavimai būti advokatais, jų padėjėjais. Negali būti atstovaujamas skolininkas, kuris sprendimą turi įvykdyti asmeniškai, pavyzdžiui, atsiprašyti.

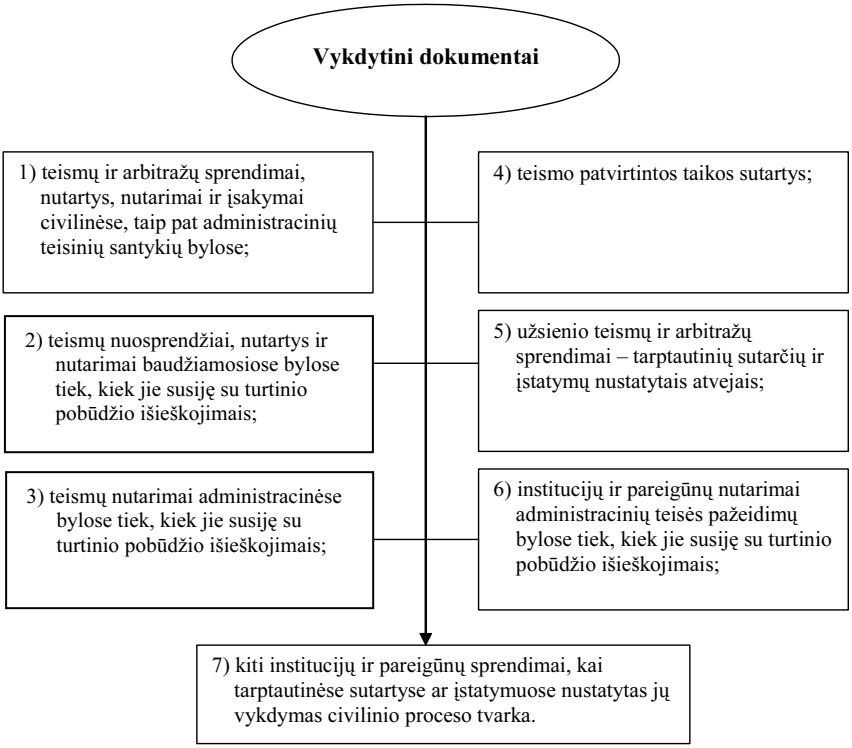

Atstovo įgalinimų rūšys
Bendrieji įgalinimai
Specialieji įgalinimai

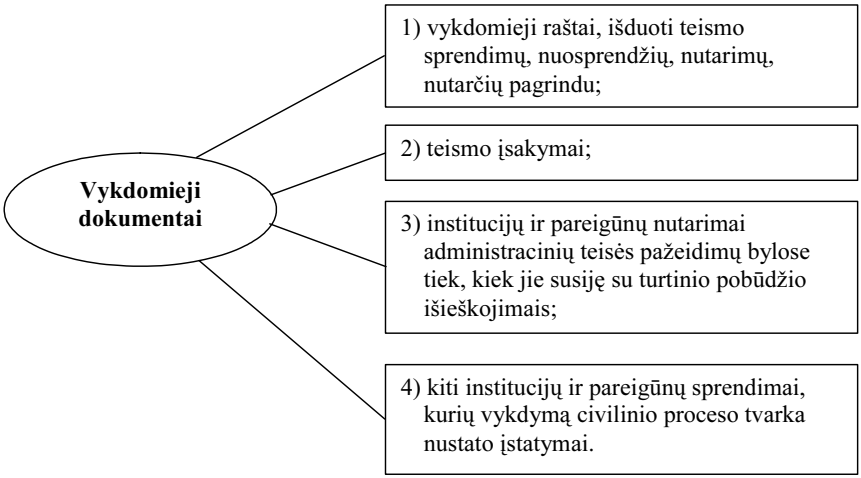

Specialieji atstovo įgalinimai vykdymo procese
sudaryti taikos sutartį
perįgalioti
gauti vykdomąjį raštą ir pateikti jį vykdyti
gauti turtą

IV. VYKDYMO PROCESO BENDROSIOS TAISYKLĖS

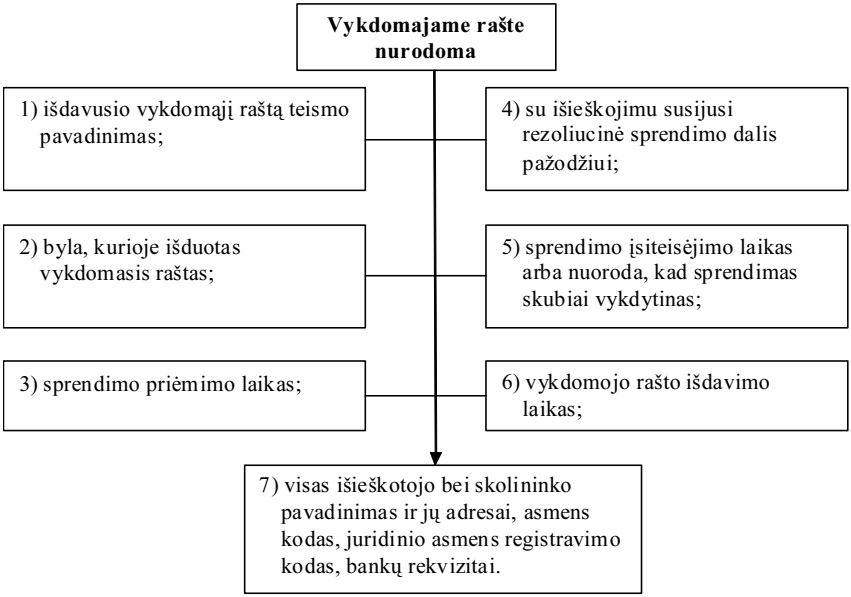
Vykdytini teismų ir kitų institucijų sprendimai

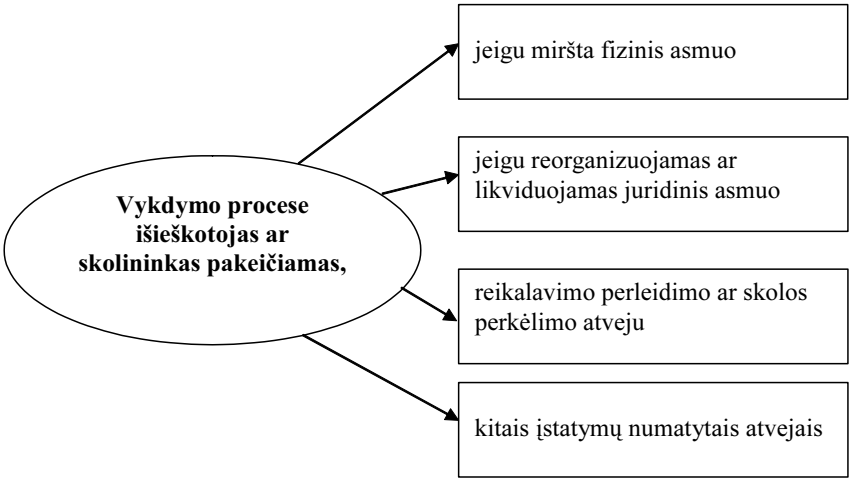
Vykdymo veiksmai atliekami vykdomųjų dokumentų pagrindu. Pagal LR CPK 586 straipsnio 2 dalį be vykdomojo dokumento atlikti vykdymo veiksmus draudžiama.

Vykdomojo dokumento turinys

Teisių perėmimas vykdymo procese

Vykdomojo dokumento priėmimas vykdyti

Pagal LR CPK 651 straipsnio 1 dalį antstolis, gavęs vykdyti vykdomąjį dokumentą, per tris dienas, o skubaus vykdymo atvejais – nedelsdamas, patikrina, ar nėra akivaizdžių kliūčių vykdomajam dokumentui priimti ir vykdymo veiksmams pradėti. Jeigu yra kliūčių vykdomąjį dokumentą priimti vykdyti, antstolis savo patvarkymu atsisako priimti jį vykdyti ir grąžina jį pateikusiam asmeniui, nurodydamas grąžinimo priežastis.

Sprendžiant, ar nėra akivaizdžių kliūčių priimti vykdomąjį dokumentą ir pradėti vykdymo veiksmus, patikrinama,

1) ar vykdomąjį dokumentą pateikia vykdyti tam teisę turintis asmuo (CPK 650 str.);

2) ar vykdomasis dokumentas vykdytinas to antstolio (CPK 590 str.);

3) ar vykdomojo dokumento turinys atitinka CPK 648 str. reikalavimus, ar prie vykdomojo rašto pridėti reikalingi priedai (CPK 646 str. 4 dalis);

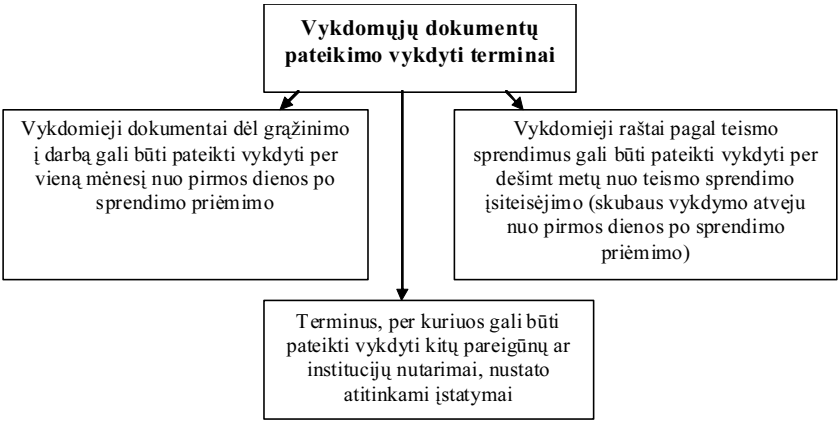
4) ar vykdomasis dokumentas pateiktas vykdyti nepraleidus pateikimo vykdyti senaties termino (CPK 606 str.);

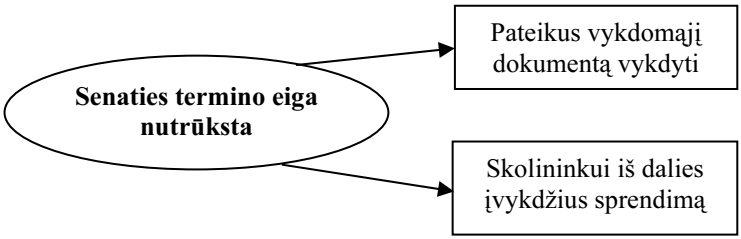
5) jeigu išieškotojui ar skolininkui mirus vykdomąjį dokumentą vykdyti pateikia įpėdinis, - ar po išieškotojo ar skolininko mirties atsirado teisių ir pareigų perėmimas;

6) jeigu išieškotoją ar skolininką juridinį asmenį likvidavus ar reorganizavus vykdomąjį dokumentą pateikia vykdyti jo teisių perėmėjas, – ar atsirado juridinio asmens teisių ir pareigų perėmimas;

7) ar nėra kitokių kliūčių priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti.

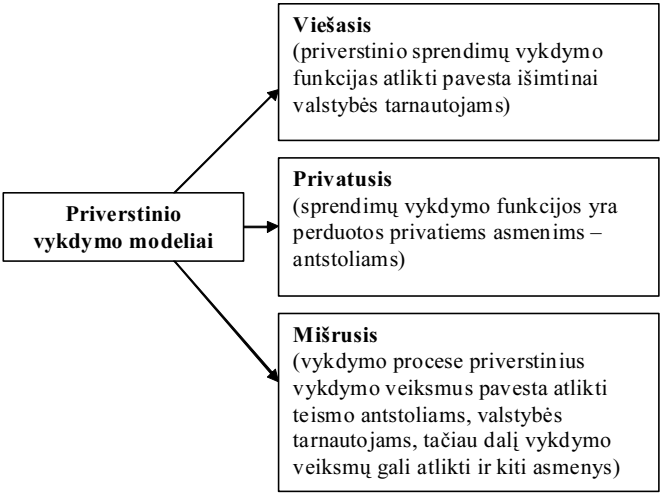
Vykdomojo dokumento pateikimo vykdyti senatis ir jos praleidimo pasekmės

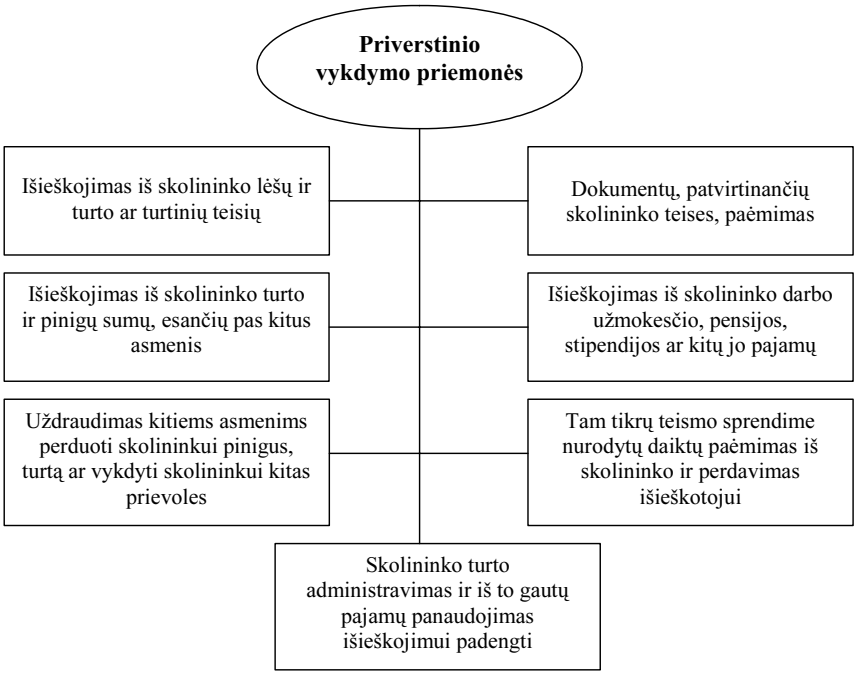

Priverstinio teismo sprendimų vykdymo modeliai

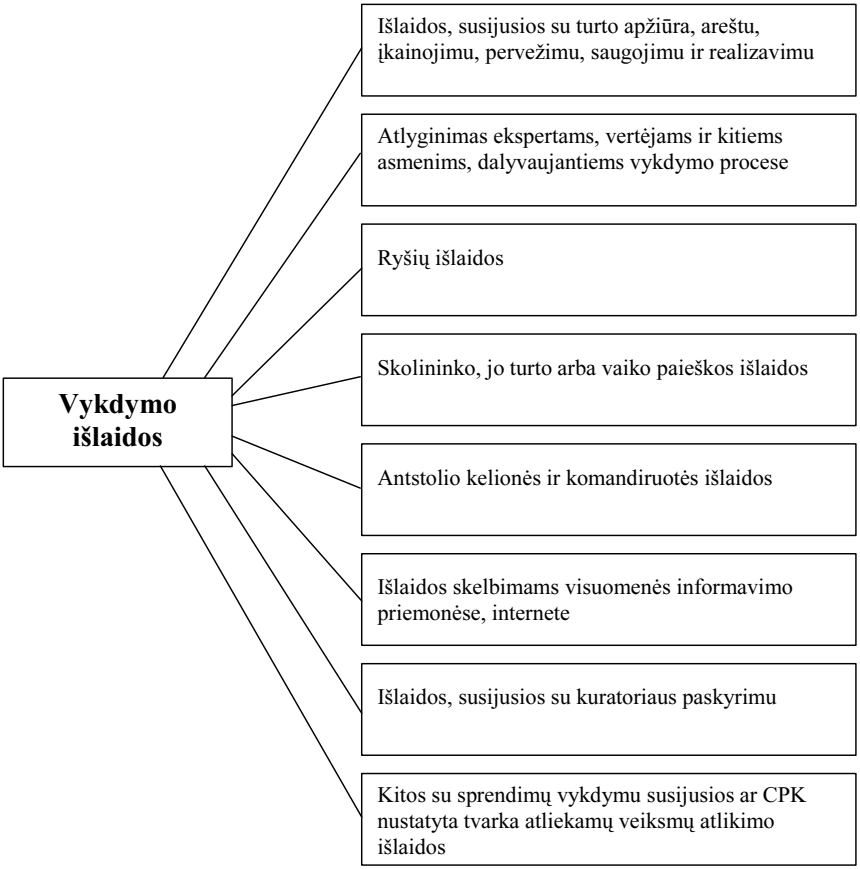
Vykdymo modelis – priverstinio teismo sprendimų vykdymo organizavimas, sprendimų vykdymo funkcijas perduodant privačiam asmeniui arba valstybės institucijai, pareigūnui.

Priverstinio vykdymo priemonės

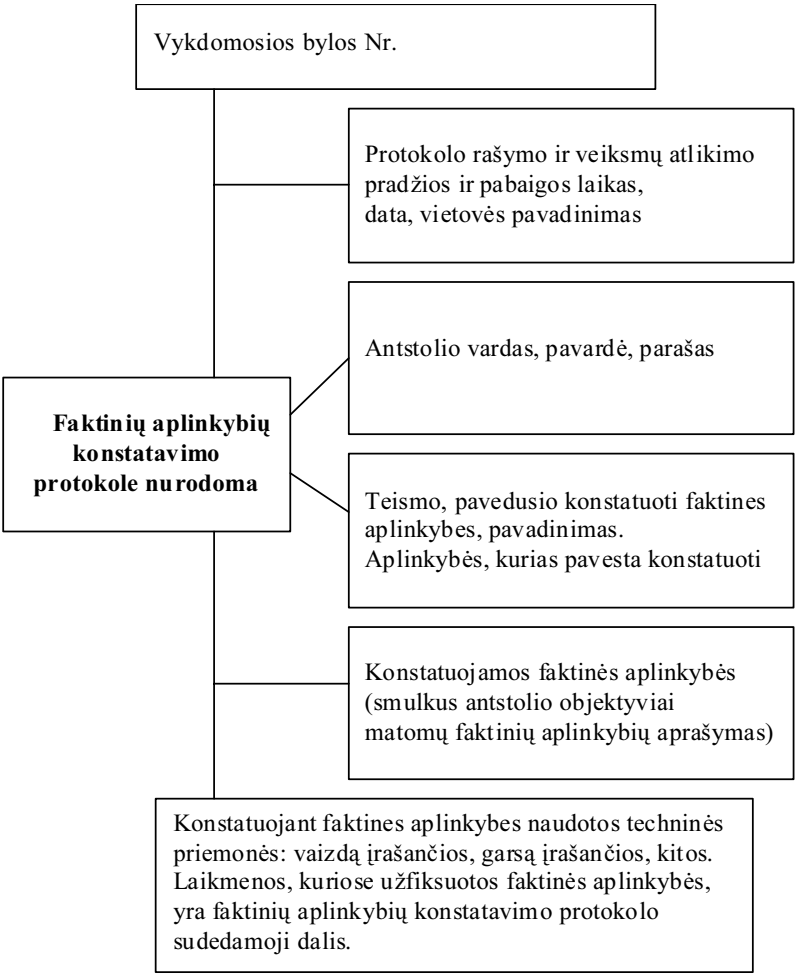

Vykdymo išlaidos

Faktinių aplinkybių konstatavimo samprata

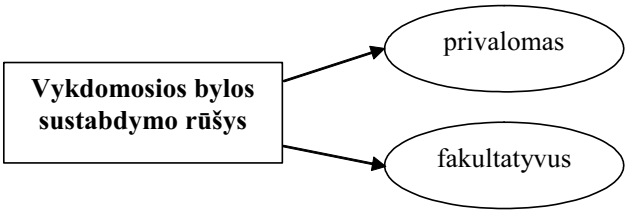
Faktinių aplinkybių konstatavimas – tai smulkus aplinkybių, daiktų ar turto, jų būklės aprašymas faktinių aplinkybių konstatavimo protokole. Faktinės aplinkybės papildomai gali būti fiksuojamos kitomis vaizdo ar garso įrašymo priemonėmis. Garso ar vaizdo įrašas, kuriame užfiksuotos faktinės aplinkybės, laikomas sudedamąja faktinių aplinkybių konstatavimo protokolo dalimi.

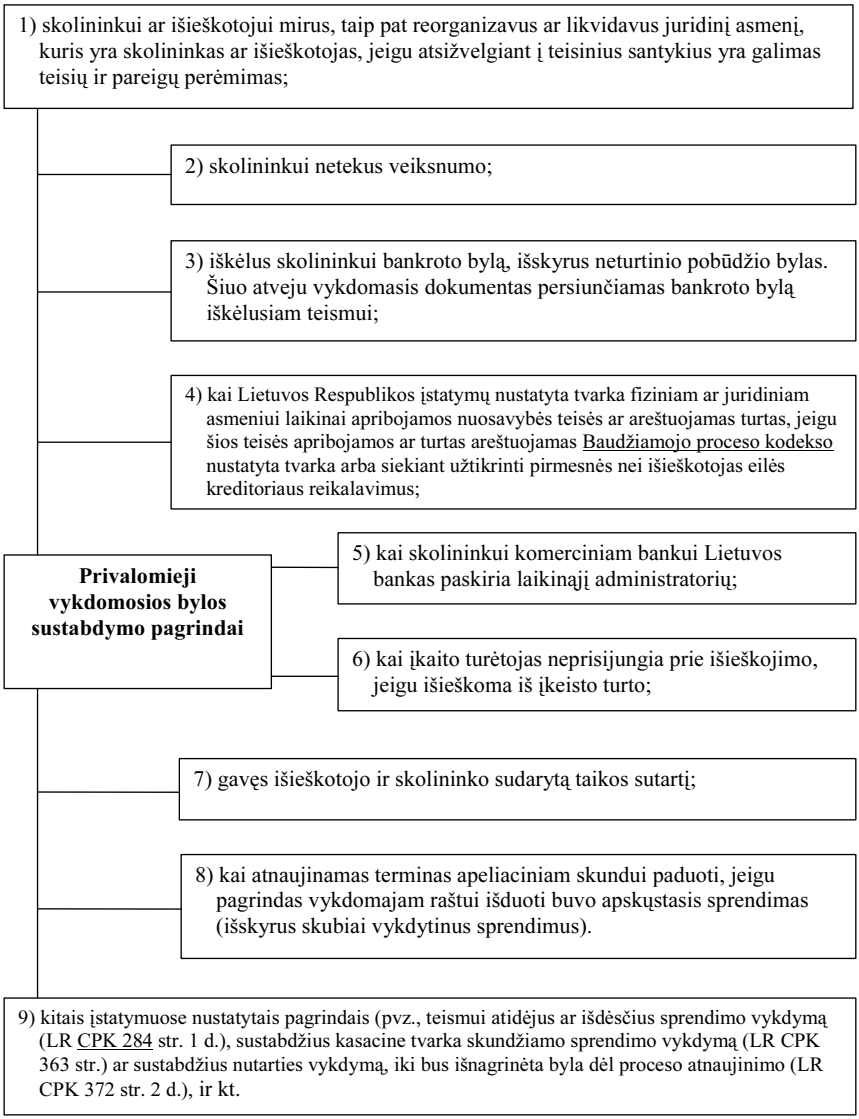

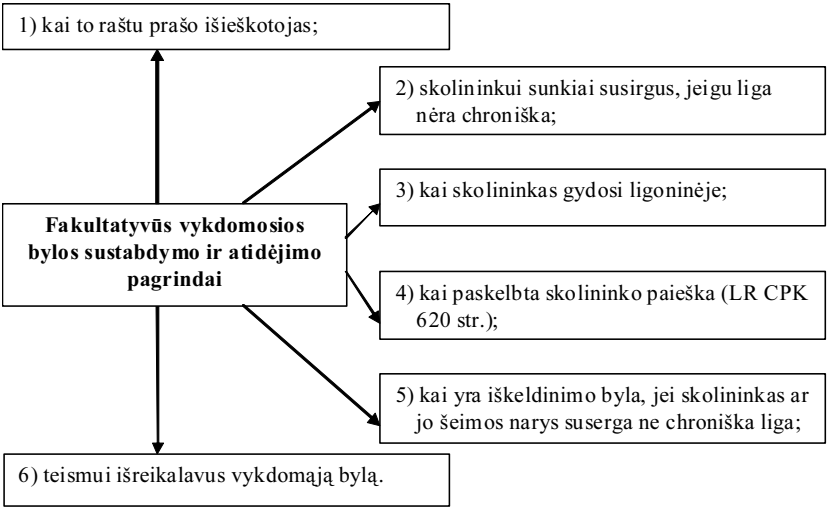
Faktinių aplinkybių konstatavimo protokolas laikomas oficialiu rašytiniu įrodymu ir turi didesnę įrodomąją galią (LR CPK 197 str. 2 d.). Jame nurodytos aplinkybės pripažįstamos visiškai įrodytomis, kol bus paneigtos kitais byloje esančiais įrodymais, išskyrus liudytojų parodymus. Draudimas panaudoti liudytojų parodymus netaikomas, jeigu tai prieštarautų sąžiningumo, teisingumo ir protingumo principams.

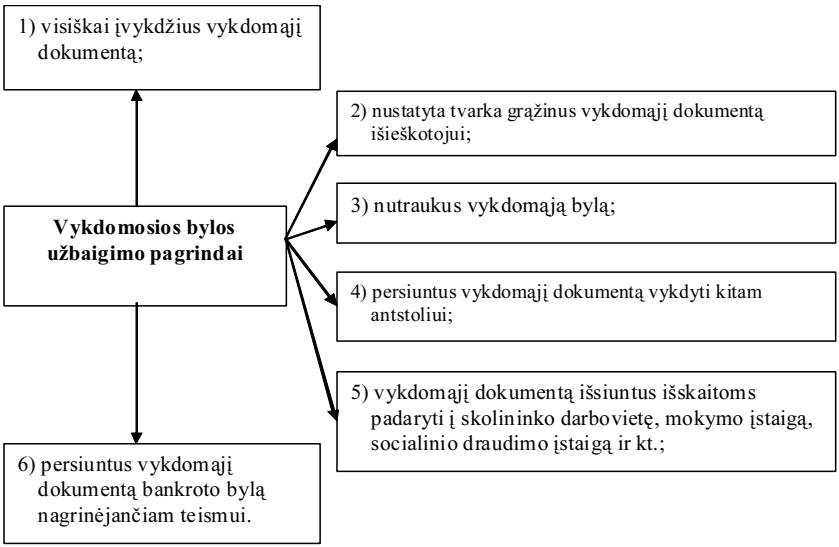
V. VYKDYMO VEIKSMŲ ATIDĖJIMO, VYKDOMOSIOS BYLOS SUSTABDYMO, NUTRAUKIMO, VYKDOMOJO DOKUMENTO GRĄŽINIMO PROCESAS

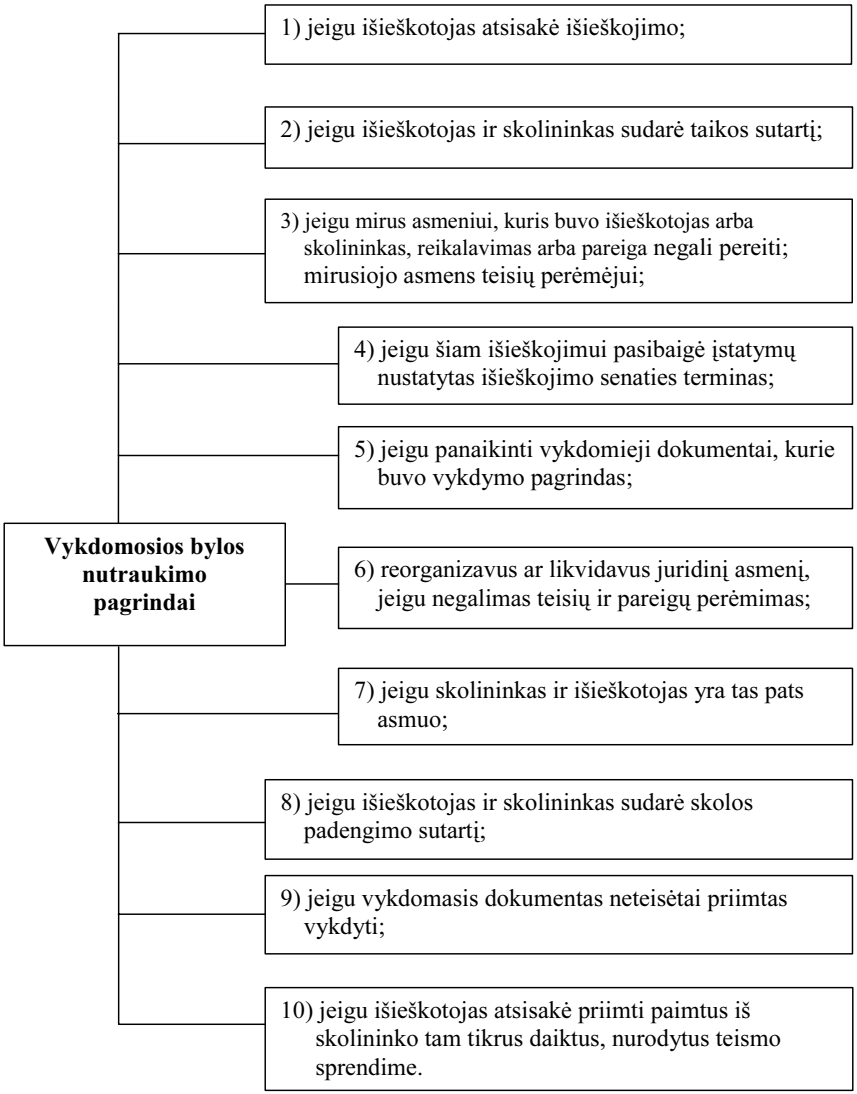
Vykdomąjį dokumentą vykdantis antstolis LR CPK nustatyta tvarka savo iniciatyva arba vykdymo proceso dalyvių prašymu vykdymo veiksmus gali atidėti, vykdomąją bylą sustabdyti ar vykdomąjį dokumentą grąžinti išieškotojui. Toks antstolio patvarkymas turi būti priimtas nedelsiant po to, kai paaiškėja aplinkybės, dėl kurių vykdymo veiksmai atidedami, vykdomoji byla sustabdoma ar vykdomasis dokumentas grąžinamas (LR CPK 625 str. 2 d.).

1) skolininkui ar išieškotojui mirus, taip pat reorganizavus ar likvidavus juridinį asmenį, kuris yra skolininkas ar išieškotojas, jeigu atsižvelgiant į teisinius santykius yra galimas teisių ir pareigų perėmimas;
2) skolininkui netekus veiksnumo;
3) iškėlus skolininkui bankroto bylą, išskyrus neturtinio pobūdžio bylas. Šiuo atveju vykdomasis dokumentas persiunčiamas bankroto bylą iškėlusiam teismui;
4) kai Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka fiziniam ar juridiniam asmeniui laikinai apribojamos nuosavybės teisės ar areštuojamas turtas, jeigu šios teisės apribojamos ar turtas areštuojamas Baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka arba siekiant užtikrinti pirmesnės nei išieškotojas eilės kreditoriaus reikalavimus;
Privalomieji vykdomosios bylos sustabdymo pagrindai
5) kai skolininkui komerciniam bankui Lietuvos bankas paskiria laikinąjį administratorių;
6) kai įkaito turėtojas neprisijungia prie išieškojimo, jeigu išieškoma iš įkeisto turto;
7) gavęs išieškotojo ir skolininko sudarytą taikos sutartį;
8) kai atnaujinamas terminas apeliaciniam skundui paduoti, jeigu pagrindas vykdomajam raštui išduoti buvo apskųstasis sprendimas (išskyrus skubiai vykdytinus sprendimus).
9) kitais įstatymuose nustatytais pagrindais (pvz., teismui atidėjus ar išdėsčius sprendimo vykdymą (LR CPK 284 str. 1 d.), sustabdžius kasacine tvarka skundžiamo sprendimo vykdymą (LR CPK 363 str.) ar sustabdžius nutarties vykdymą, iki bus išnagrinėta byla dėl proceso atnaujinimo (LR CPK 372 str. 2 d.), ir kt.

1) kai to raštu prašo išieškotojas;
2) skolininkui sunkiai susirgus, jeigu liga nėra chroniška;
3) kai skolininkas gydosi ligoninėje;
Fakultatyvūs vykdomosios bylos sustabdymo ir atidėjimo pagrindai
4) kai paskelbta skolininko paieška (LR CPK 620 str.);
5) kai yra iškeldinimo byla, jei skolininkas ar jo šeimos narys suserga ne chroniška liga;
6) teismui išreikalavus vykdomąją bylą.

1) visiškai įvykdžius vykdomąjį dokumentą;
2) nustatyta tvarka grąžinus vykdomąjį dokumentą išieškotojui;
3) nutraukus vykdomąją bylą;
Vykdomosios bylos užbaigimo pagrindai
4) persiuntus vykdomąjį dokumentą vykdyti kitam antstoliui;
5) vykdomąjį dokumentą išsiuntus išskaitoms padaryti į skolininko darbovietę, mokymo įstaigą, socialinio draudimo įstaigą ir kt.;
6) persiuntus vykdomąjį dokumentą bankroto bylą nagrinėjančiam teismui.

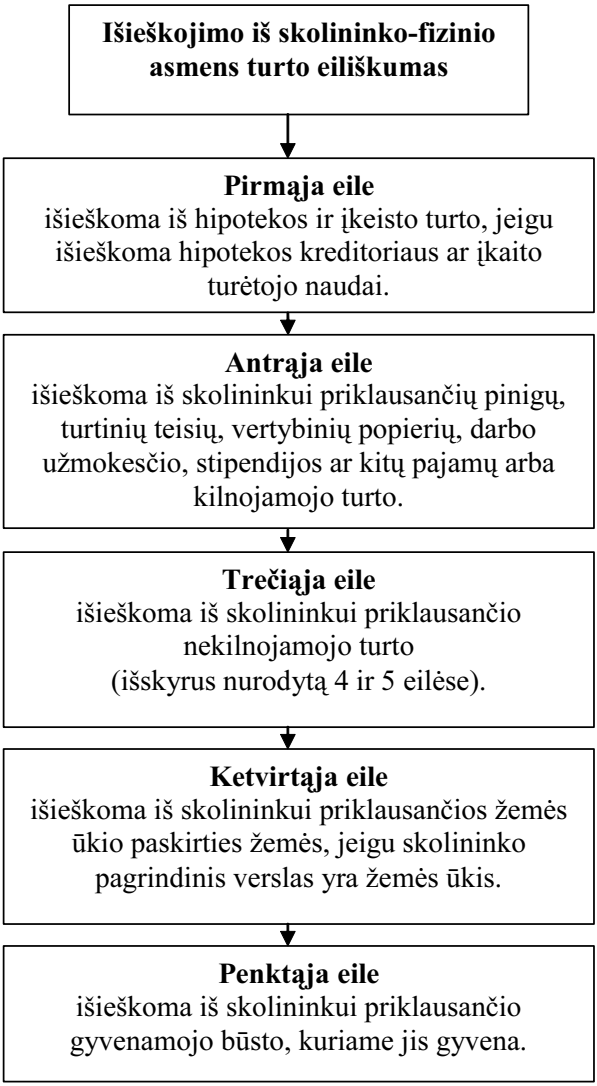

Vykdomosios bylos nutraukimo pagrindai
1) jeigu išieškotojas atsisakė išieškojimo;
2) jeigu išieškotojas ir skolininkas sudarė taikos sutartį;
3) jeigu mirus asmeniui, kuris buvo išieškotojas arba skolininkas, reikalavimas arba pareiga negali pereiti; mirusiojo asmens teisių perėmėjui;
4) jeigu šiam išieškojimui pasibaigė įstatymų nustatytas išieškojimo senaties terminas;
5) jeigu panaikinti vykdomieji dokumentai, kurie buvo vykdymo pagrindas;
6) reorganizavus ar likvidavus juridinį asmenį, jeigu negalimas teisių ir pareigų perėmimas;
7) jeigu skolininkas ir išieškotojas yra tas pats asmuo;
8) jeigu išieškotojas ir skolininkas sudarė skolos padengimo sutartį;
9) jeigu vykdomasis dokumentas neteisėtai priimtas vykdyti;
10) jeigu išieškotojas atsisakė priimti paimtus iš skolininko tam tikrus daiktus, nurodytus teismo sprendime.

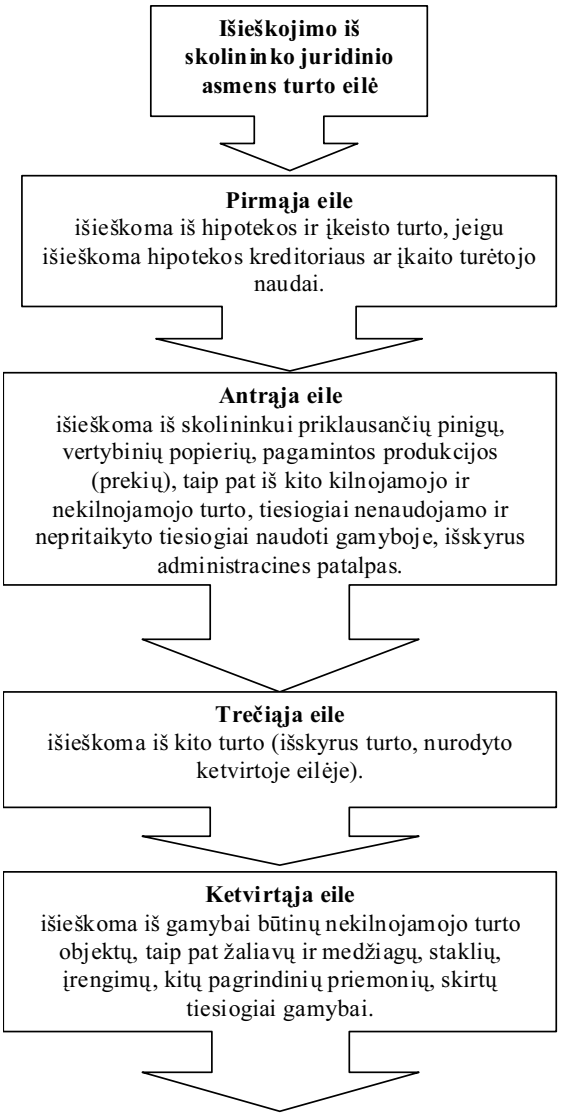
VI. IŠIEŠKOJIMO NUKREIPIMAS Į SKOLININKO TURTĄ

Vykdant išieškojimą iš skolininko turto, teisė pasirinkti turtą, į kurį nukreipiamas išieškojimas, priklauso išieškotojui. Išieškotojas turi teisę laikydamasis LR CPK 654 ir 665 straipsniuose nustatyto eiliškumo pasirinkti skolininko turtą, kuris turi būti areštuotas ir realizuotas įsiskolinimui padengti. Toks pasirinkimas yra išieškotojo teisė, bet ne pareiga. Jeigu išieškotojas iki priverstinio vykdymo pradžios nenurodo, iš kokio skolininko turto ar pajamų išieškoma pirmiausia, tai turtą parenka antstolis.

Reikalavimai dėl išieškojimo eilės tvarkos netaikomi, jeigu išieškoma iš įkeisto turto. Tokiu atveju taikomos LR CPK LIII skyriaus nuostatos.

Antstolis išieškojimo eiliškumą gali pakeisti skolininko rašytiniu prašymu, jeigu toks pakeitimas atitinka vykdymo tikslus arba jeigu nėra antstoliui žinomo pirmesnės eilės turto, šio turto gali neužtekti išieškomai sumai ir vykdymo išlaidoms padengti, šis turtas yra nelikvidus (LR CPK 662 straipsnio 4 dalis).

Išieškojimo iš skolininko-fizinio asmens turto eiliškumas
Pirmąja eile
išieškoma iš hipotekos ir įkeisto turto, jeigu išieškoma hipotekos kreditoriaus ar įkaito turėtojo naudai.
Antrąja eile
išieškoma iš skolininkui priklausančių pinigų, turtinių teisių, vertybinių popierių, darbo užmokesčio, stipendijos ar kitų pajamų arba kilnojamojo turto.
Trečiąja eile
išieškoma iš skolininkui priklausančio nekilnojamojo turto (išskyrus nurodytą 4 ir 5 eilėse).
Ketvirtąja eile
išieškoma iš skolininkui priklausančios žemės ūkio paskirties žemės, jeigu skolininko pagrindinis verslas yra žemės ūkis.
Penktąja eile
išieškoma iš skolininkui priklausančio gyvenamojo būsto, kuriame jis gyvena.

Išieškojimo iš skolininko juridinio asmens turto eilė
Pirmąja eile
išieškoma iš hipotekos ir įkeisto turto, jeigu išieškoma hipotekos kreditoriaus ar įkaito turėtojo naudai.
Antrąja eile
išieškoma iš skolininkui priklausančių pinigų, vertybinių popierių, pagamintos produkcijos (prekių), taip pat iš kito kilnojamojo ir nekilnojamojo turto, tiesiogiai nenaudojamo ir nepritaikyto tiesiogiai naudoti gamyboje, išskyrus administracines patalpas.
Trečiąja eile
išieškoma iš kito turto (išskyrus turto, nurodyto ketvirtoje eilėje).
Ketvirtąja eile
išieškoma iš gamybai būtinų nekilnojamojo turto objektų, taip pat žaliavų ir medžiagų, staklių, įrengimų, kitų pagrindinių priemonių, skirtų tiesiogiai gamybai.

VII. TURTO AREŠTAS

Skolininko turto areštas *yra priverstinis nuosavybės teisės į skolininko turtą arba šios teisės atskirų sudėtinių dalių – valdymo, naudojimosi ar disponavimo – laikinas uždraudimas ar apribojimas.*

Valdymo teisės apribojimas *yra teisės turėti turtą savo žinioje, leidžiančios daryti tam turtui fizinį bei ūkinį poveikį, priverstinis laikinas apribojimas.*

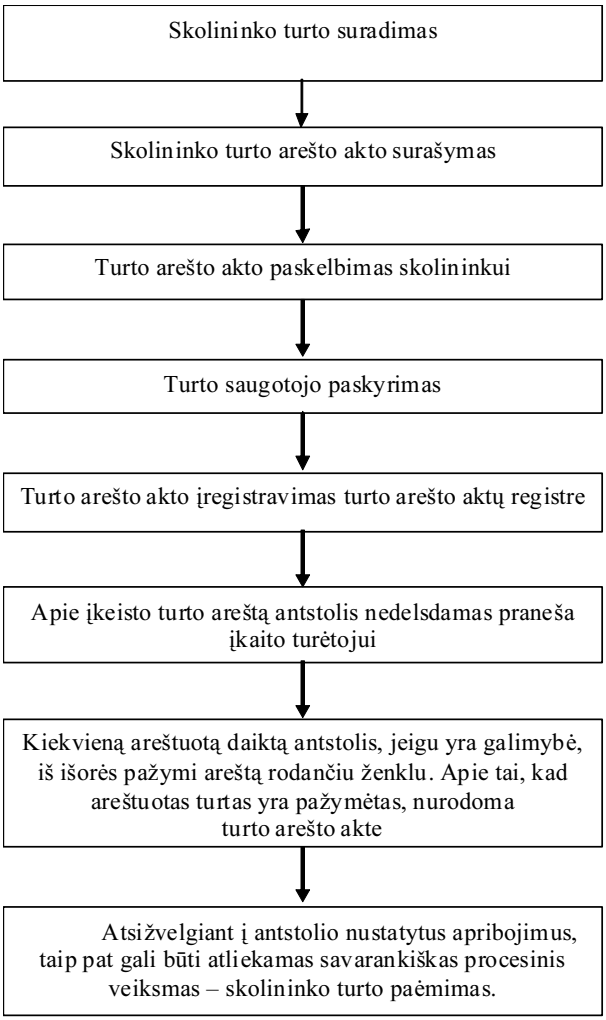
Naudojimosi teisės apribojimas *– teisės naudoti turto naudingąsias savybes, gauti iš turto pajamų ir vaisių ar kitos naudos priverstinis laikinas apribojimas.*

Disponavimo teisės apribojimas *– teisės pakeisti turto teisinę padėtį, teisinį jo likimą – teisės turtą atlygintinai ar neatlygintinai perleisti, įkeisti, išnuomoti, perduoti naudoti kitiems asmenims, nustatyti servitutus ar kitaip šį turtą sutartimi apsunkinti – priverstinis laikinas apribojimas.*

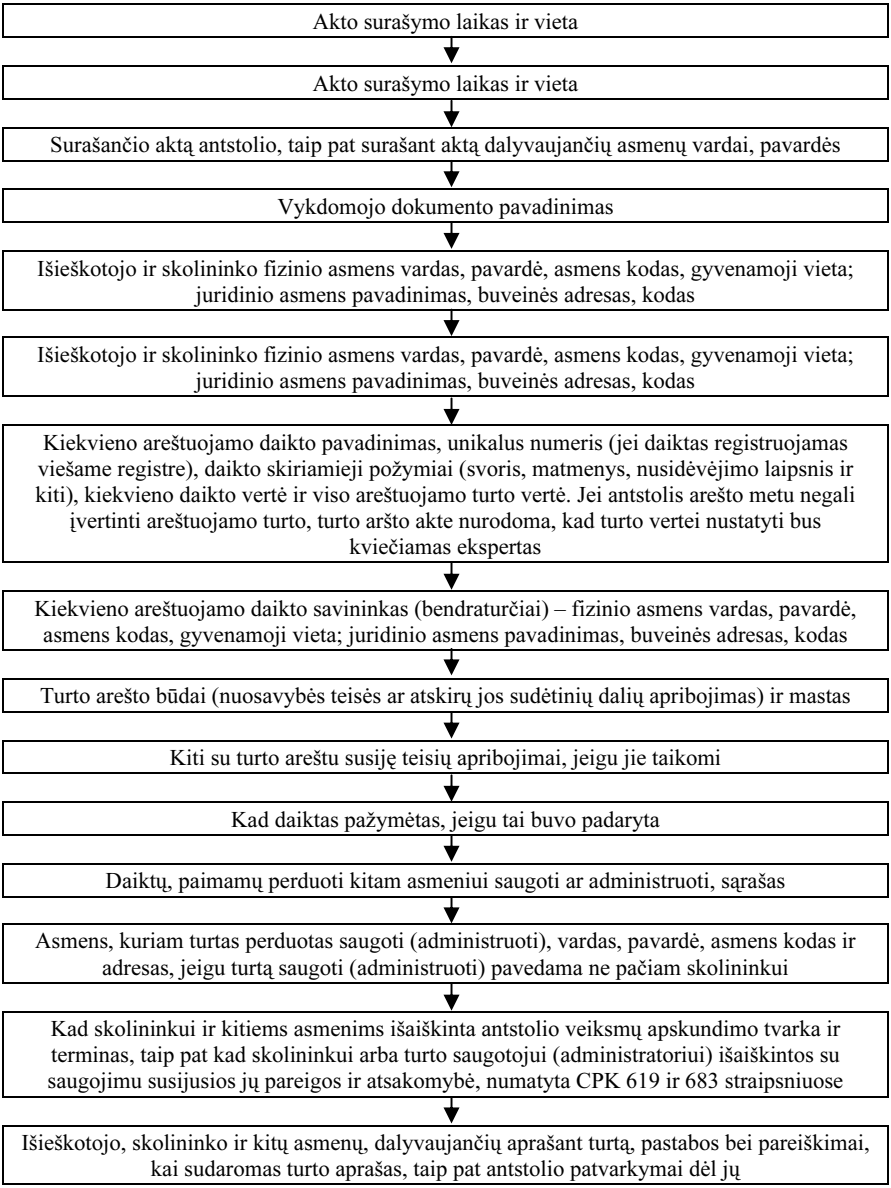
Turto areštas įsigalioja *nuo turto arešto akto paskelbimo skolininkui, o jeigu nėra galimybės paskelbti, – nuo turto arešto akto įregistravimo turto arešto aktų registre. Tais atvejais, kai yra areštuojami produktai, kiti greitai gendantys daiktai, gyvūnai ir jie CPK nustatyta tvarka paimami ir nedelsiant perduodami realizuoti, turto areštas įsigalioja nuo turto aprašymo momento.*

Turto arešto procedūra

Turto areštas procesine prasme *suprantamas kaip kelių procesinių veiksmų visuma: turto aprašymas; arešto akto paskelbimas skolininkui, o jeigu nėra galimybės paskelbti, – turto arešto akto įregistravimas turto arešto aktų registre; turto saugotojo paskyrimas.*

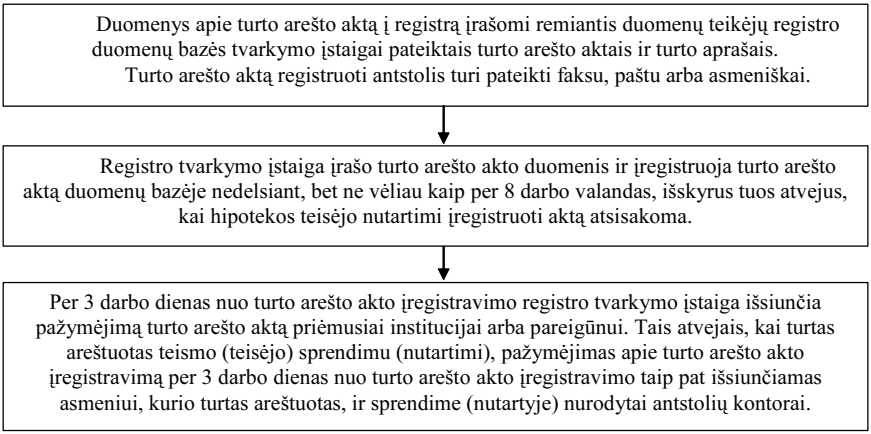

Turto arešto akto turinys

Turto arešto akto registravimo tvarka

Registro tvarkymo įstaigos yra apylinkių teismų hipotekos skyriai. Jie registruoja turto arešto aktus registre, įrašydami jų duomenis į registro duomenų bazę, taiso registro duomenų klaidas ir praneša apie tai suinteresuotiems asmenims, išduoda pažymėjimus apie turto arešto akto įregistravimą ir išregistravimą, užtikrina jų tvarkomų registro duomenų apsaugą, šių nuostatų nustatyta tvarka teikia registro duomenis fiziniams ir juridiniams asmenims.

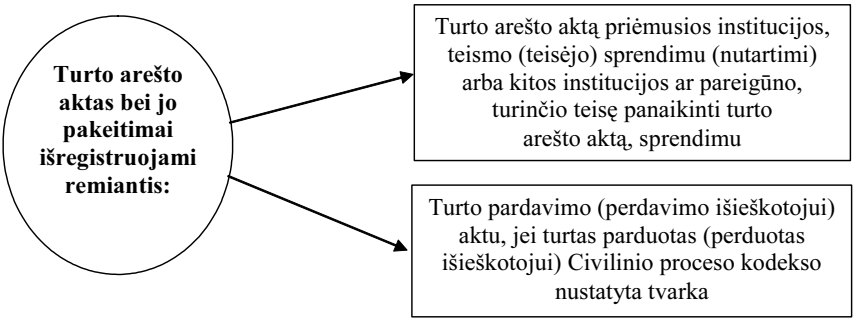

Turto arešto akto ir jo pakeitimų registravimo pagrindai

Areštuoto turto realizavimas CPK Vykdymo proceso nustatyta tvarka panaikina visus to turto areštus.

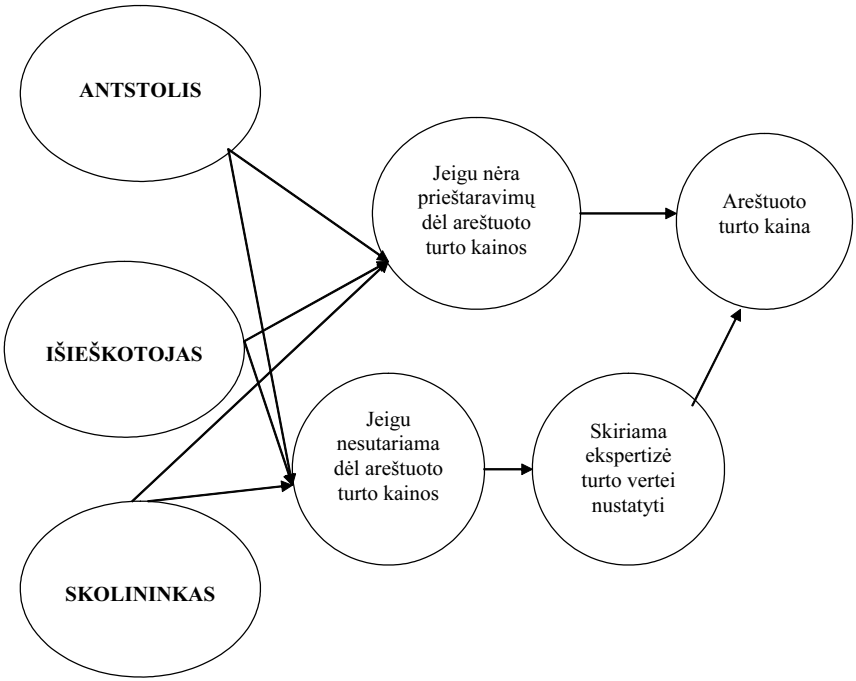
Antstolis turi teisę panaikinti turto areštą tik tuomet, jeigu turtas areštuotas antstolio.

Turto arešto aktas ir turto aprašas, jeigu jis yra sudaromas, nedelsiant pateikiami turto arešto aktų registro tvarkytojui.
Turto arešto aktas ir turto aprašas nesiunčiami turto arešto aktų registro tvarkytojui, jeigu areštuotas kilnojamasis turtas (produktai, kiti greitai gendantys daiktai, gyvūnai) CPK nustatyta tvarka paimamas ir nedelsiant perduodamas realizuoti, taip pat jeigu areštuojami asmeniniams ir namų ūkio poreikiams naudojami mažaverčiai daiktai.
Antstolis, pakeitęs turto arešto aktą ar panaikinęs turto areštą, taip pat šio Kodekso nustatyta tvarka realizavęs areštuotą turtą, nedelsdamas apie tai praneša turto arešto aktų registrui ir pateikia tai patvirtinančius dokumentus.

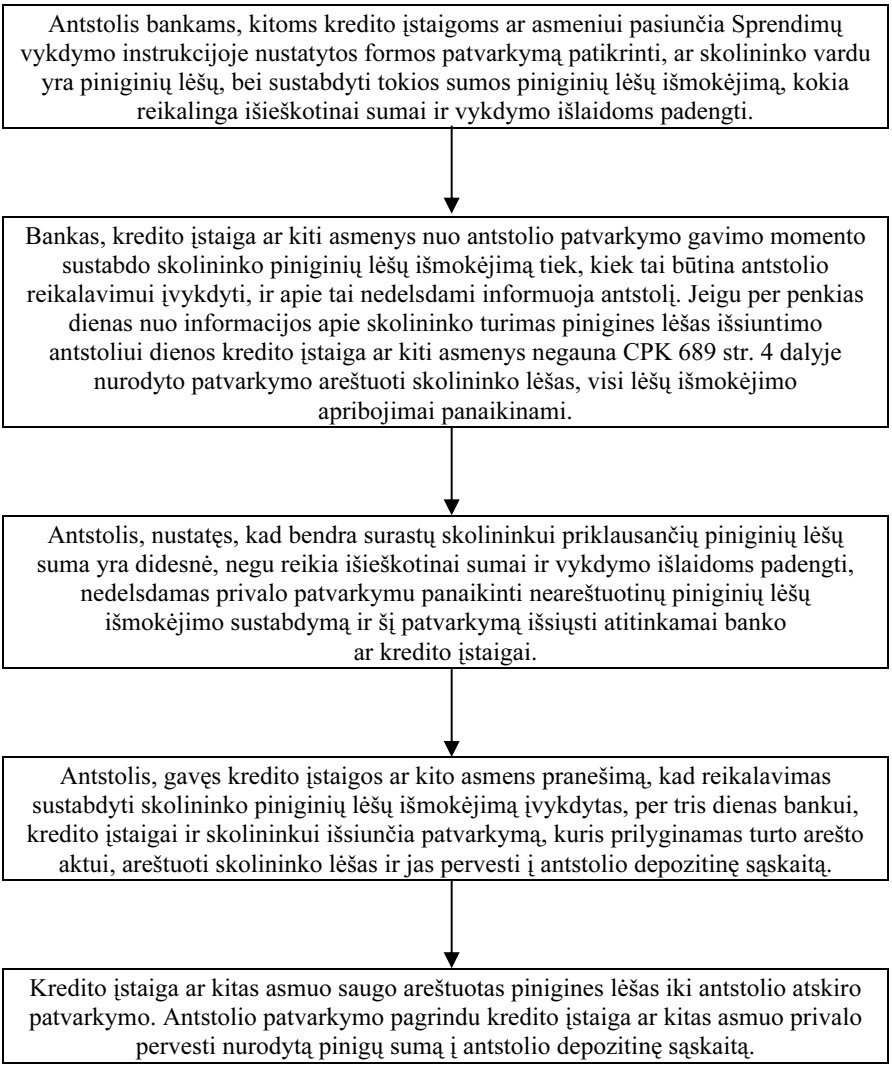

Areštuoto turto kainos nustatymas

Areštuodamas skolininko turtą, antstolis jį įkainoja rinkos kainomis, atsižvelgdamas į turto nusidėvėjimą bei į arešto metu dalyvaujančių išieškotojo ir skolininko nuomones. Jeigu skolininkas ar išieškotojas prieštarauja antstolio atliktam įkainojimui arba jei antstoliui kyla abejonių dėl turto vertės, antstolis turto vertei nustatyti skiria ekspertizę.

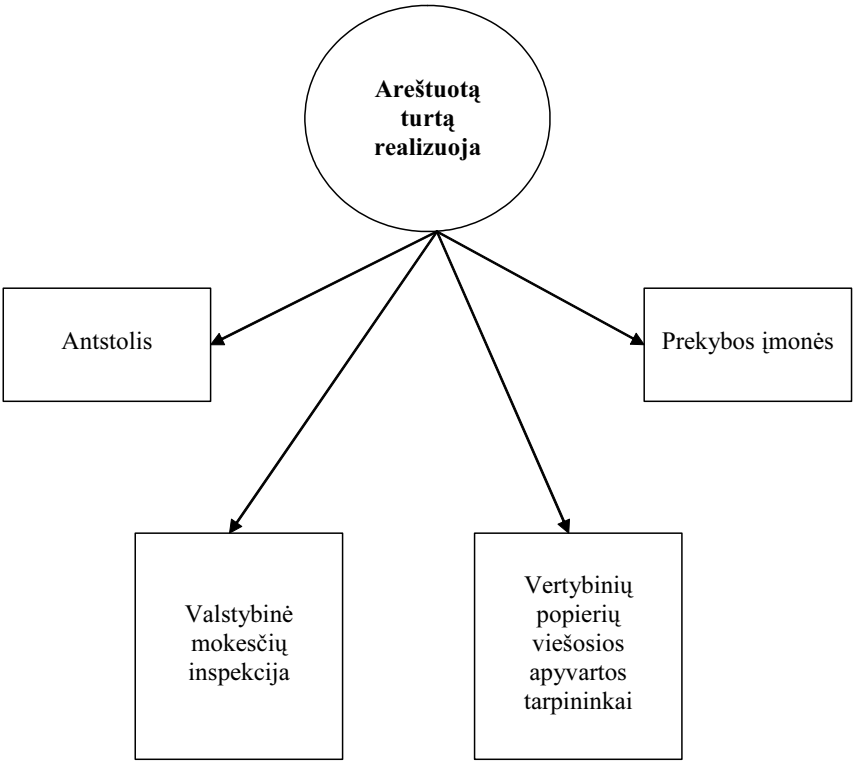
Piniginių lėšų, esančių kredito įstaigose ir pas kitus asmenis, areštas

VIII. AREŠTUOTO TURTO REALIZAVIMAS

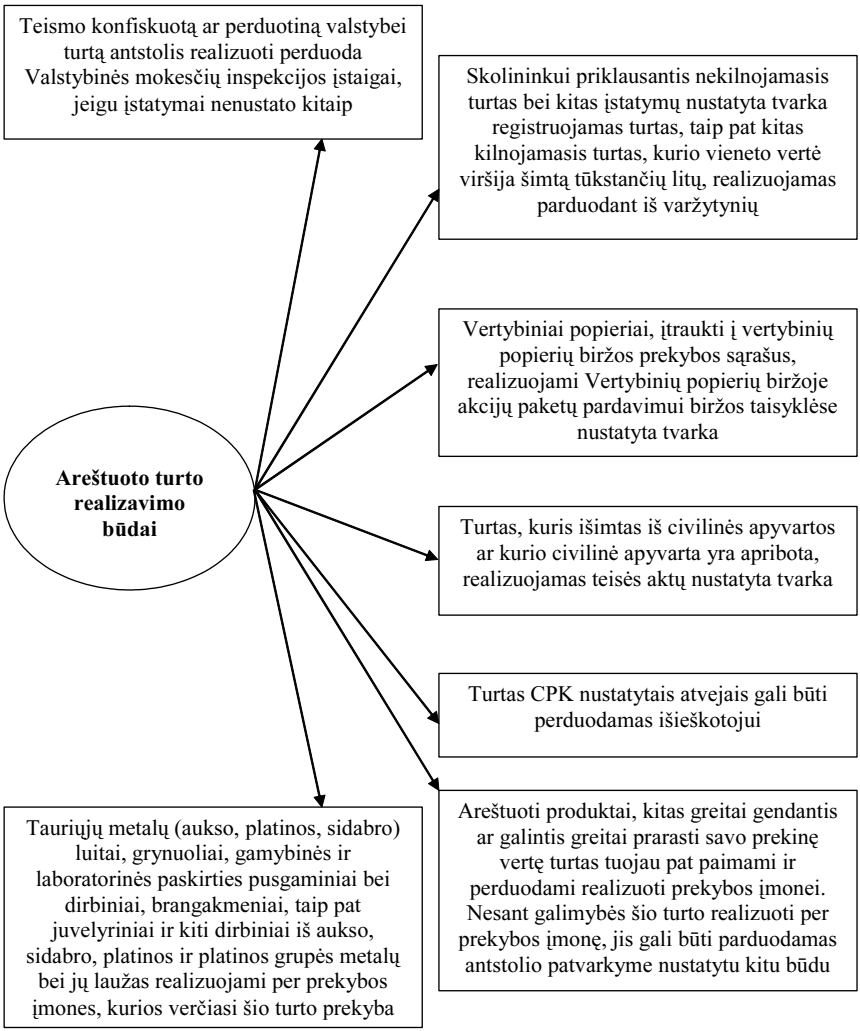
Turto realizavimas – tai areštuoto skolininkui ar įkaito davėjui nuosavybės teise priklausančio turto priverstinis pardavimas iš varžytynių, per įmones, kurios verčiasi turto prekyba ar perdirbimu, perdavimas išieškotojui ar realizavimas kita CPK nustatyta tvarka.

Areštuotą turtą realizuojantys subjektai

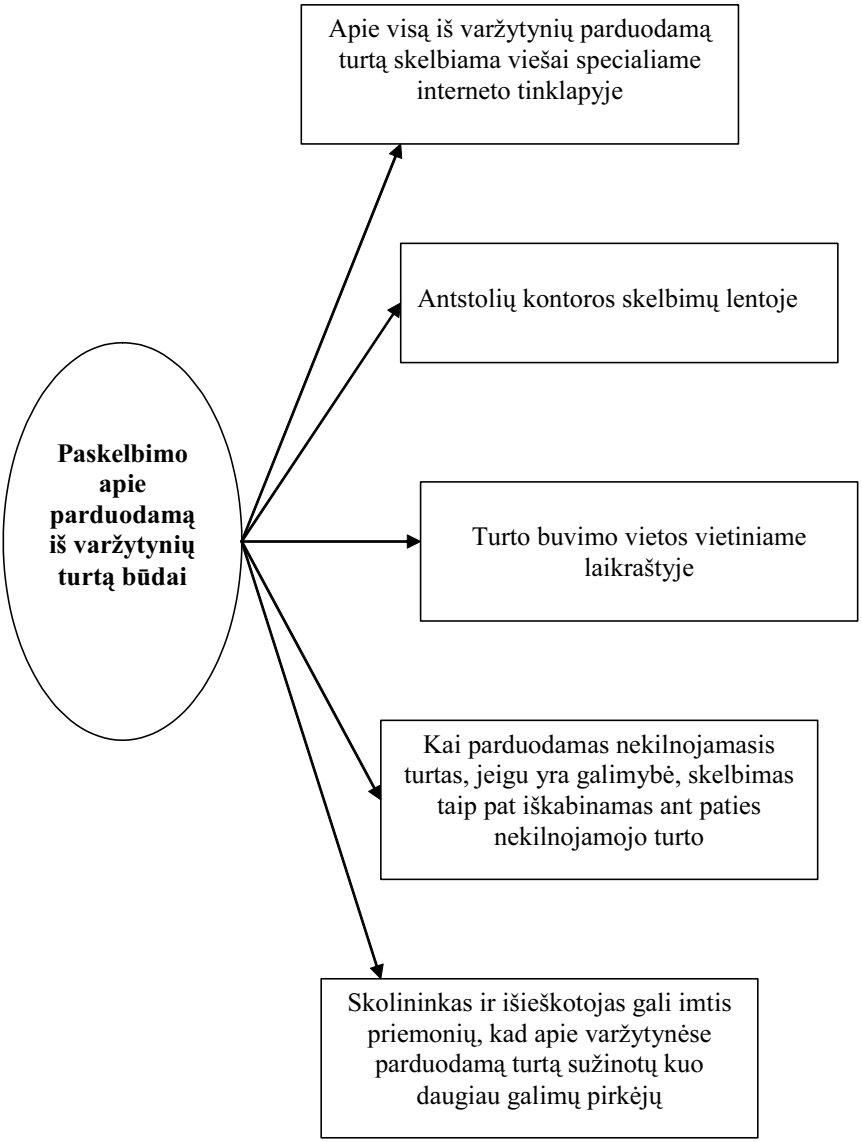

Areštuoto turto realizavimo būdai

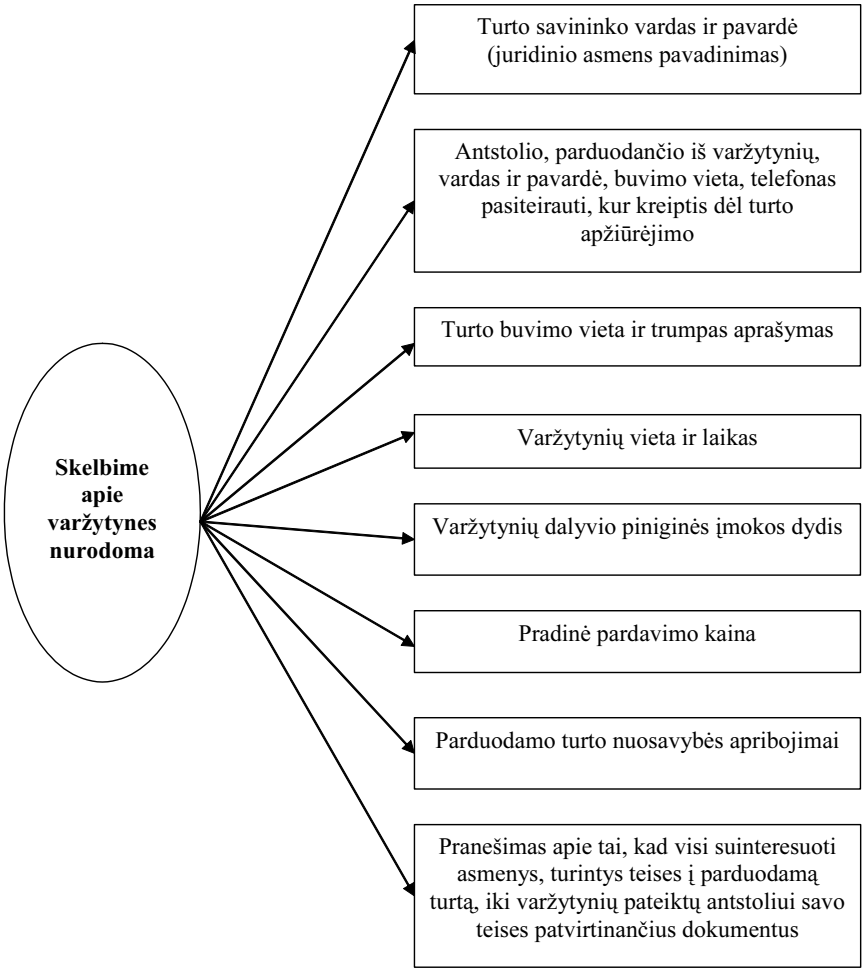
Jeigu turtas gali būti realizuojamas keliais būdais, teisė pasirinkti turto realizavimo būdą priklauso išieškotojui.

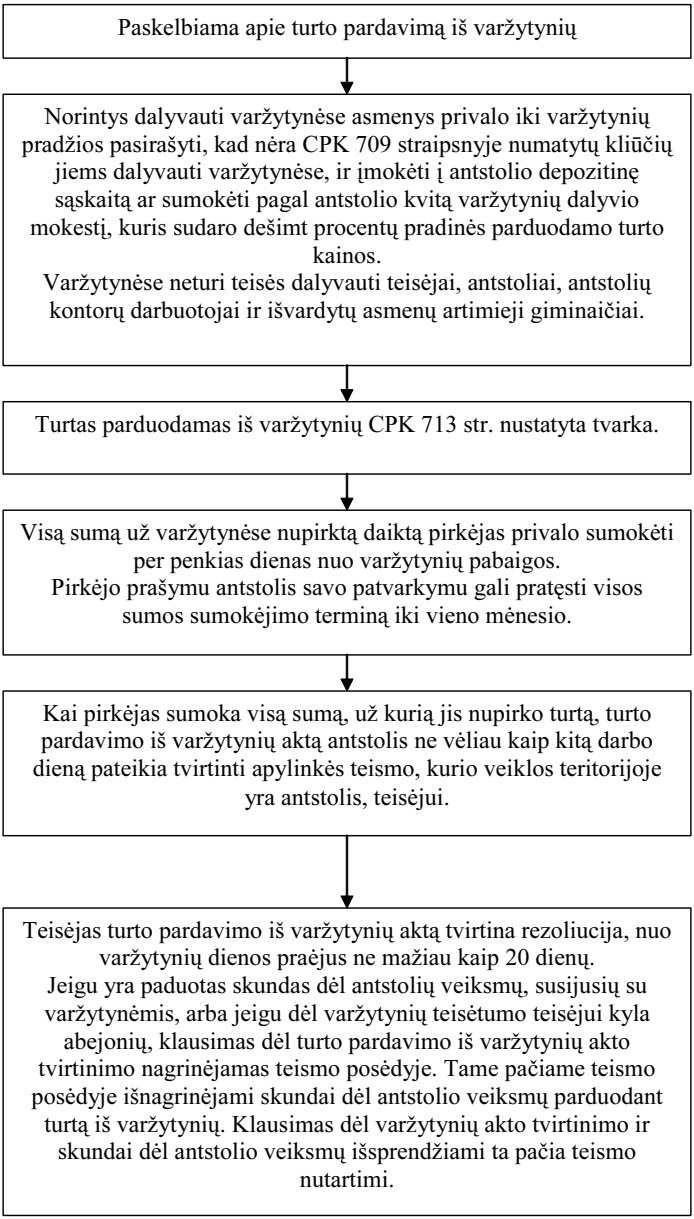
Paskelbimo apie parduodamą iš varžytynių turtą būdai

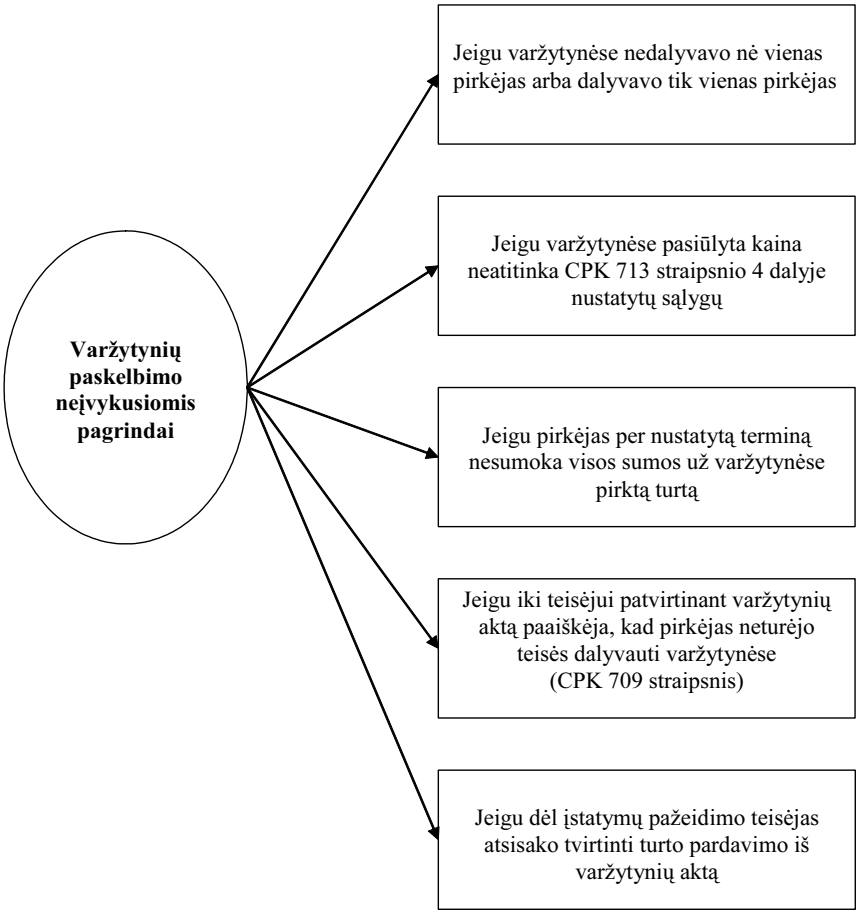
Skelbimo apie varžytynes turinys

Turto pardavimo iš varžytynių procedūra

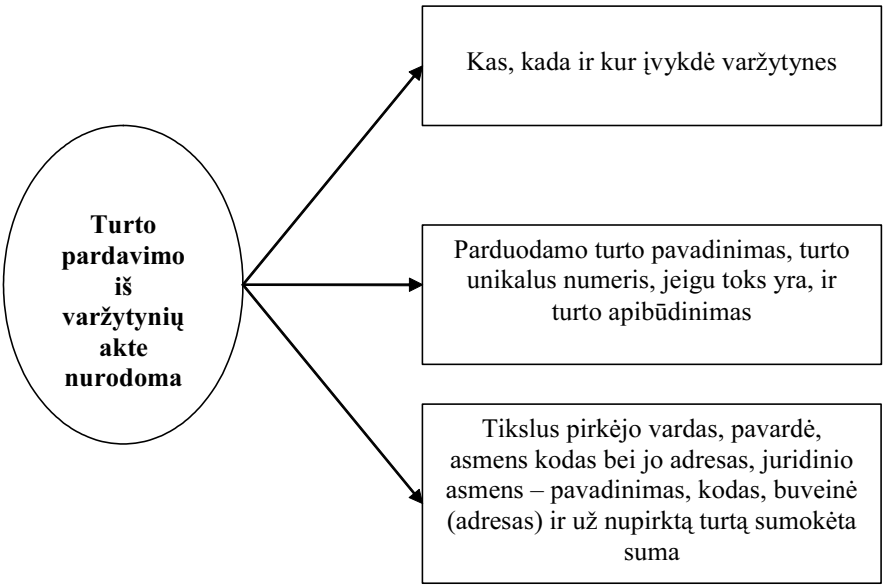
Varžytynių paskelbimas neįvykusiomis

Turto pardavimo iš varžytynių akto turinys

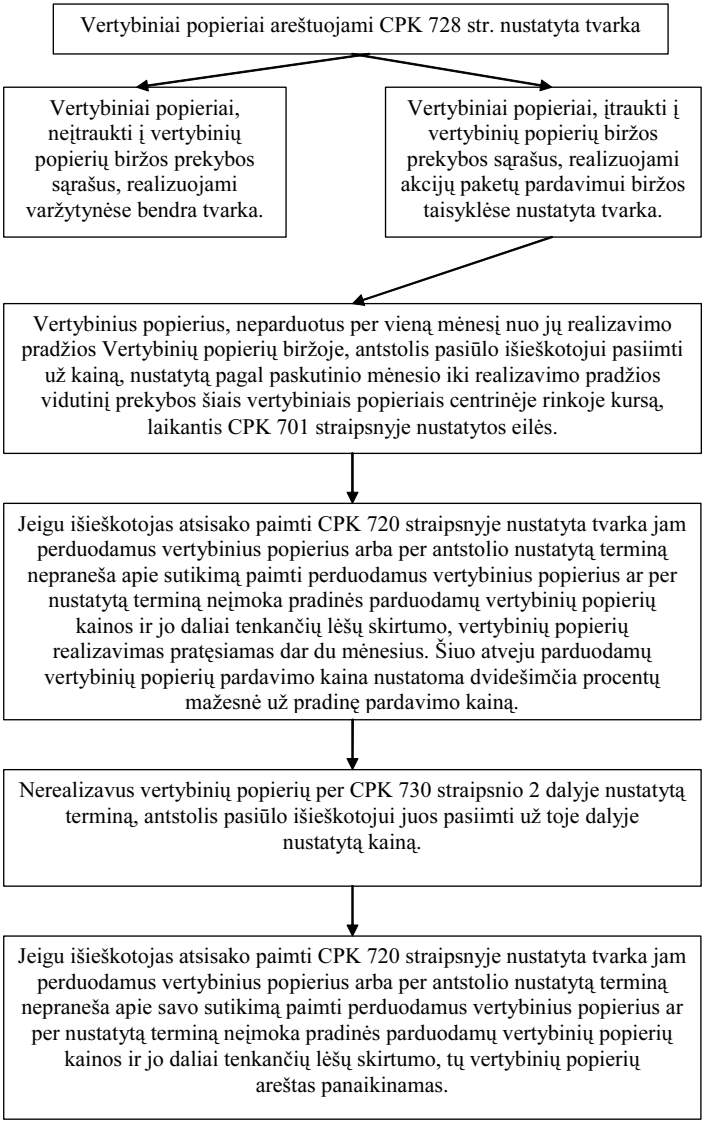
Turto pardavimas iš varžytynių, turto perdavimas išieškotojui be varžytynių bei turto pardavimas skolininko pasiūlytam pirkėjui CPK VI dalyje nustatyta tvarka yra speciali procesinė turto realizavimo forma.

Turto pardavimo iš varžytynių aktą pasirašo antstolis ir pirkėjas.

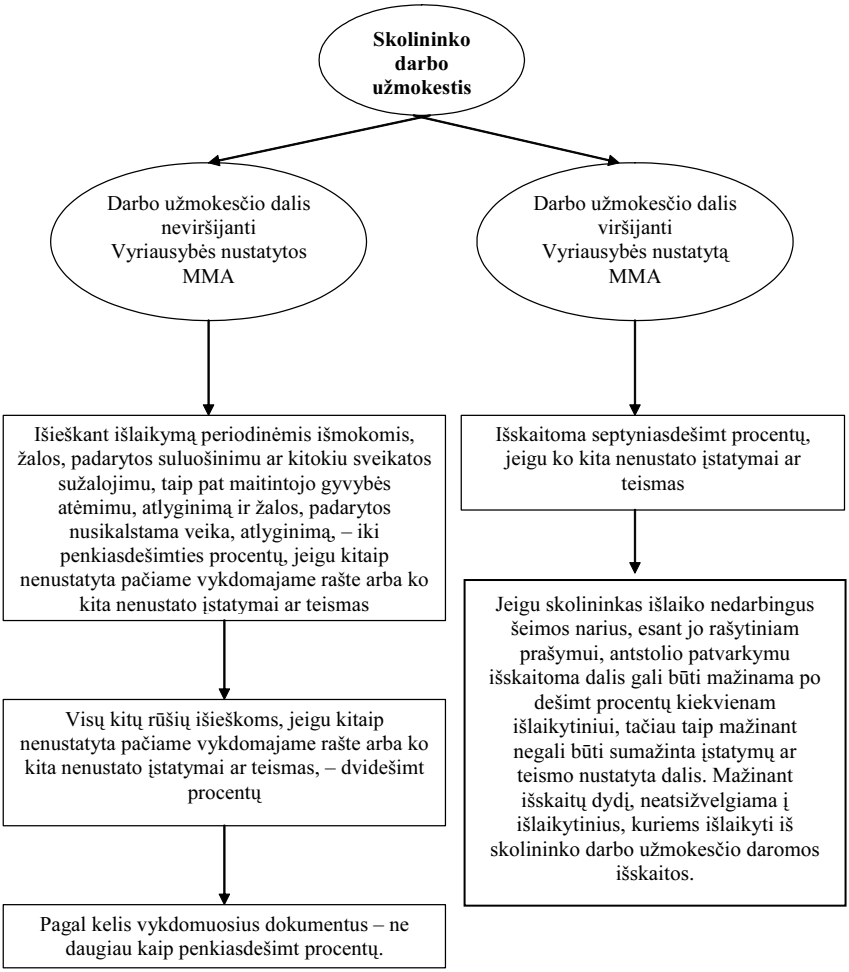

IX. VERTYBINIŲ POPIERIŲ REALIZAVIMO YPATUMAI

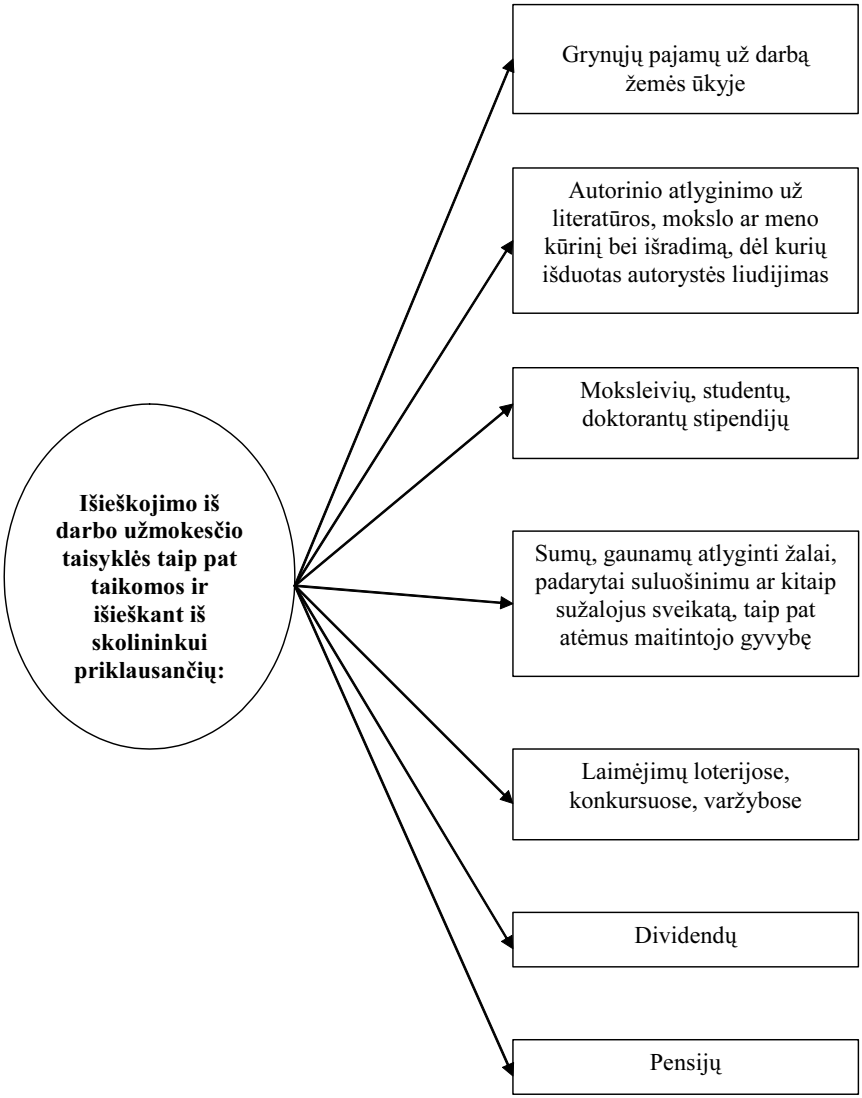
Vertybinių popierių realizavimo tvarka

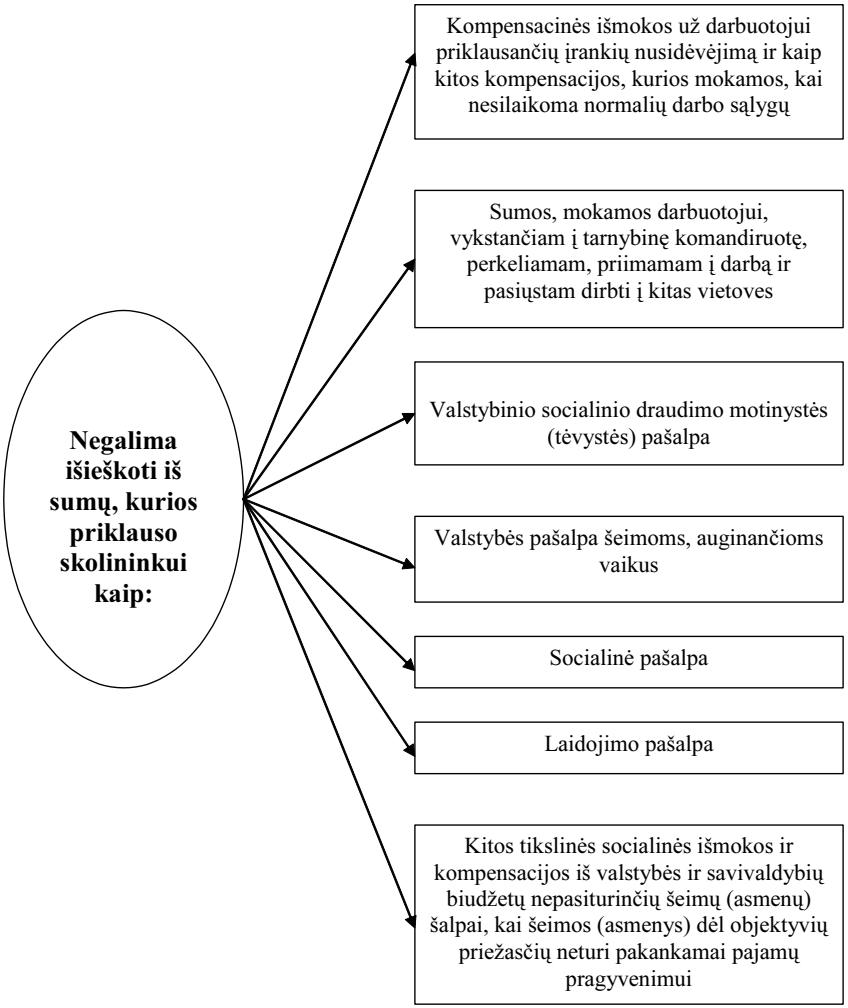
X. IŠSKAITŲ IŠ SKOLININKO DARBO UŽMOKESČIO IR KITŲ JO PAJAMŲ DYDIS

Skolininko pajamos prilygintos darbo užmokesčiui

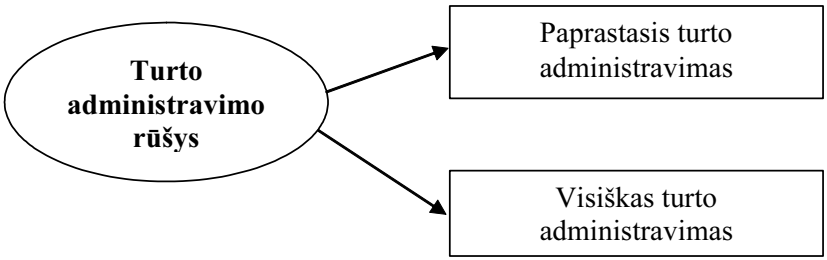
Pinigų sumos, iš kurių išieškoti negalima

XI. SKOLININKO TURTO ADMINISTRAVIMAS

Antstolis, pradėdamas išieškojimą vykdyti skolininko turto administravimu, kreipiasi į apylinkės teismą, kurio veiklos teritorijoje yra antstolis, prašydamas nustatyti skolininko turto administravimo ir gautų pajamų paskirstymo tvarką.

***Paprastasis turto administravimas**, kai administratorius atlieka visus veiksmus, būtinus turtui išsaugoti arba jo naudojimui pagal tikslinę paskirtį užtikrinti, ir **turto visiškas administravimas**, kai administratorius ne tik turi išsaugoti turtą, bet taip pat privalo jį gausinti, tvarkyti taip, kad jis duotų pajamų, bei naudoti tokiam tikslui, kuris yra palankiausias naudos gavėjui.*

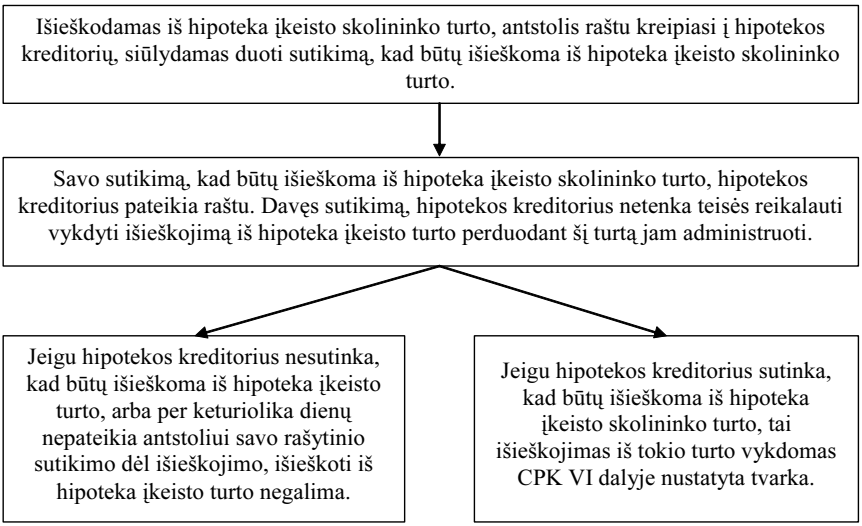

XII. IŠIEŠKOJIMAS IŠ HIPOTEKA ĮKEISTO TURTO

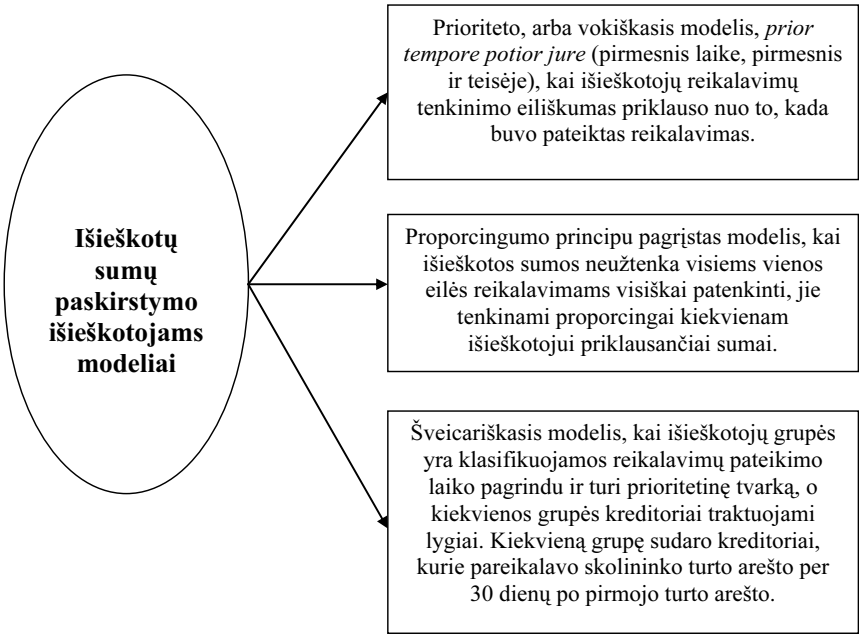
Hipoteka *– esamo ar būsimo skolinio įsipareigojimo įvykdymą užtikrinantis nekilnojamojo daikto įkeitimas, kai įkeistas daiktas neperduodamas kreditoriui. Susitarimas perduoti įkeičiamą ar įkeistą daiktą kreditoriui negalioja. Hipoteka neatima iš daikto savininko teisės valdyti, naudoti įkeistą daiktą bei juo disponuoti atsižvelgiant į hipotekos kreditoriaus teises. Paskesnis įkeisto daikto įkeitimas leidžiamas, jeigu hipotekos sutartyje (lakšte) nenumatyta kitaip.*

Hipotekos objektu *gali būti atskiri viešame registre registruojami, iš civilinės apyvartos neišimti nekilnojamieji daiktai, kurie gali būti pateikti parduoti viešose varžytynėse. Nekilnojamojo daikto hipoteka neapima iš šio daikto gaunamų pajamų.*

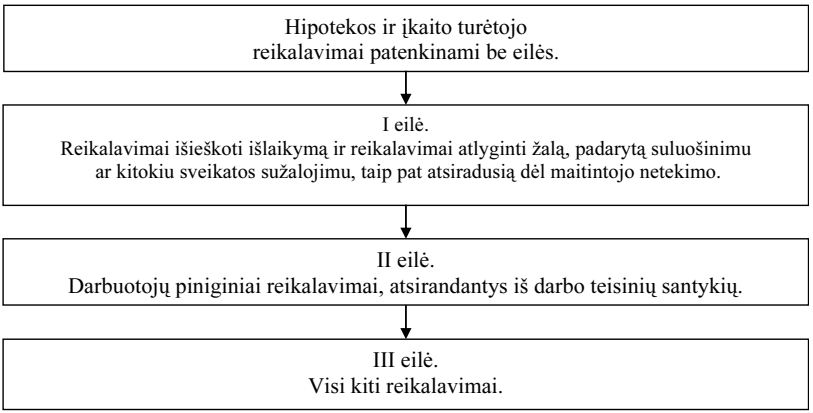
Išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra

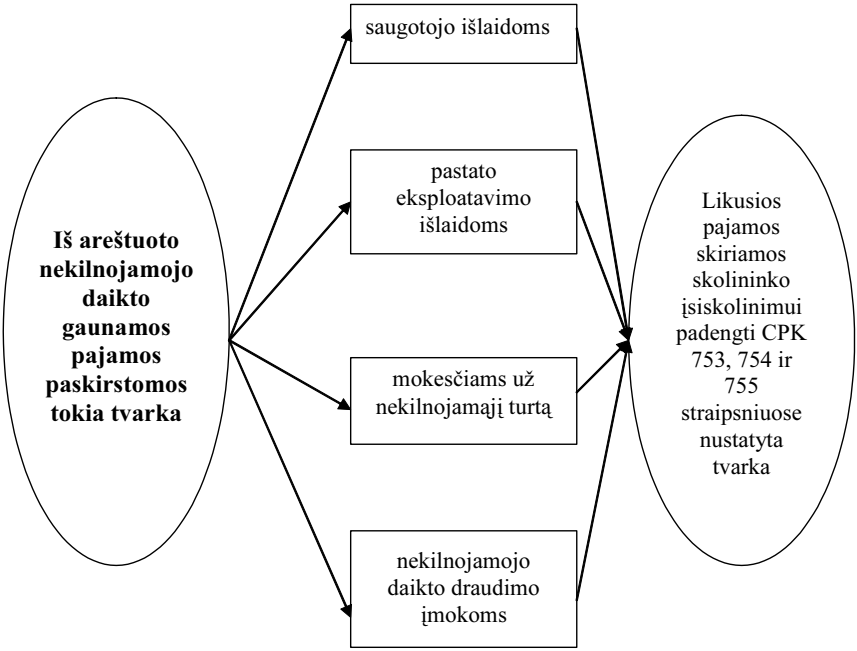
XIII. IŠIEŠKOTŲ PAJAMŲ PASKIRSTYMO IR IŠMOKĖJIMO IŠIEŠKOTOJAMS TVARKA

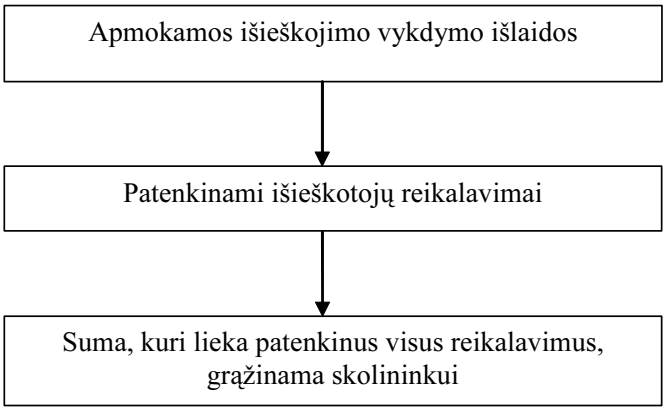
Reikalavimų patenkinimo eilė

Iš areštuoto nekilnojamojo daikto gaunamų pajamų paskirstymo tvarka

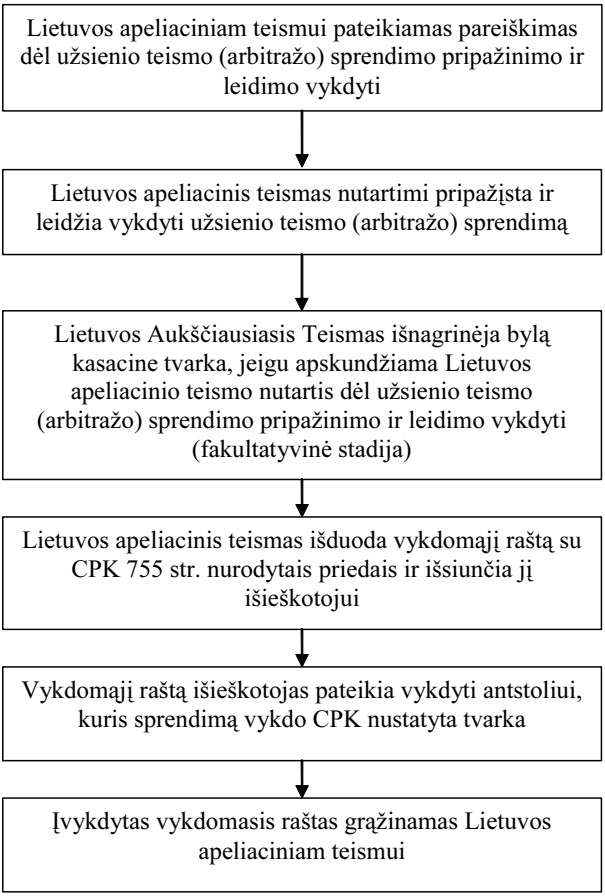

Išieškotų sumų paskirstymas

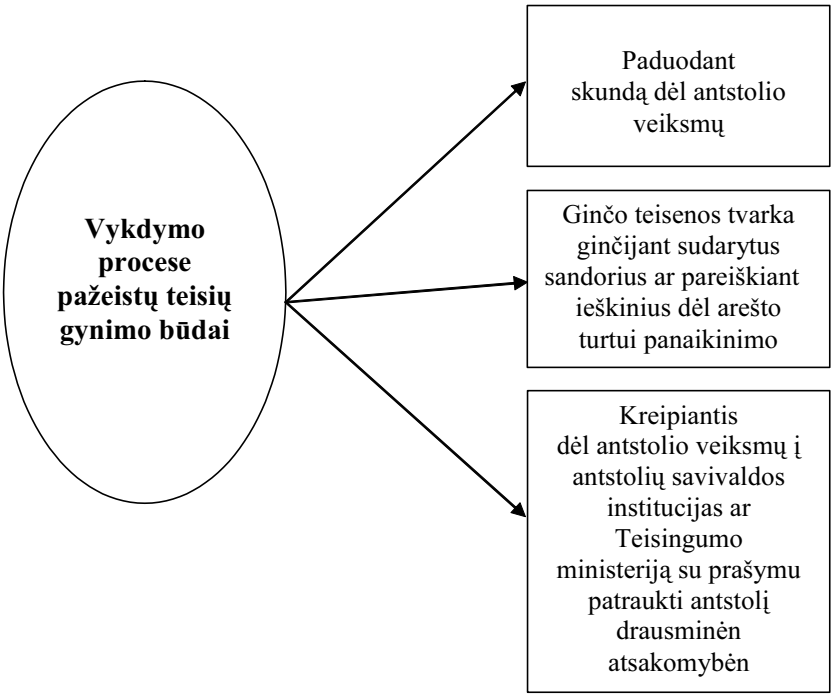

XIV. UŽSIENIO TEISMŲ (ARBITRAŽŲ) SPRENDIMŲ PRIPAŽINIMAS IR VYKDYMAS LIETUVOJE

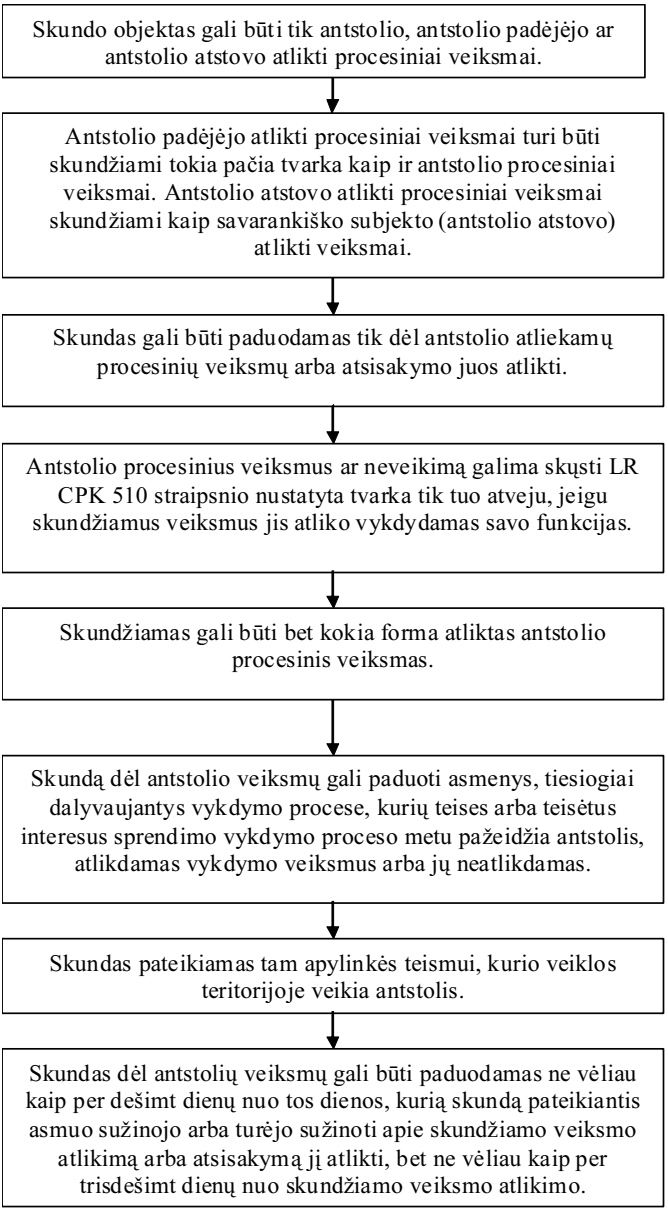
Užsienio teismų (arbitražų) sprendimai Lietuvos Respublikos teritorijoje gali būti vykdomi tik po to, kai juos pripažįsta Lietuvos apeliacinis teismas, kaip valstybės įgaliota institucija pripažinti sprendimą

XV. SKOLININKO IR KITŲ ASMENŲ TEISIŲ GYNIMAS VYKDANT SPRENDIMUS

Antstolio veiksmų apskundimas

REKOMENDUOJAMOS PAPILDOMOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas // Valstybės žinios, 2002. Nr. 36-1340.
2. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas // Valstybės žinios, 2000. Nr. 74-2262.
3. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas // Valstybės žinios, 2002. Nr. 64-2569.
4. Lietuvos Respublikos įstatymas Dėl 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 805/2004, sukuriančio neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą, įgyvendinimo // Valstybės žinios, 2005. Nr. 58-2005.
5. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas // Valstybės žinios, 2001. Nr. 31-1010.
6. Lietuvos Respublikos turto arešto aktų registro įstatymas // Valstybės žinios, 1999. Nr. 101-2897.
7. Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas // Valstybės žinios, 2001. Nr. 31-1012.
8. Sprendimų vykdymo instrukcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005-10-27 įsakymu Nr. 1R-325 „Dėl sprendimų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005. Nr. 130-4682.
9. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002-12-06 įsakymas Nr. 343/388 „Dėl išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu civilinėje byloje, dydžių ir jų apmokėjimo tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2002. Nr. 117-5272.

Specialioji literatūra

1. Brox H., Walker W. D. Zwangsvolltreckungsrecht. – Köln, Berlin, Bonn, München: CarlHeymanns Verlag KG, 2003.
2. Burgstaller A., Neumayr M. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen / Östereichische Juristen-Zeitung, 2006. Nr. 13.
3. Jauernig O. Zwangsvollstreckungs-und Insolvensrecht. – München: C. H. Beck̀ she Verlagsbuchhandlung, 1996.

4. Küper H. Die Vollstreckung von Gerichtsurteilen in Ungarn. – München: Forschungsverbund Ost-und Südosteuropa (*forost)*, 2005.
5. Lackmann R. Zwangsvollstreckungsrecht mit Grundzügen des Insolvenszrechts. – München: Verlag Franz Vahlen, 2005.
6. Laužikas E., Mikelėnas V., Nekrošius V. Civilinio proceso teisė. II tomas. – Vilnius: Justitia, 2005.
7. Laužikas E., Višinskis V. Fizinių asmenų nemokumo problemos ir galimi sprendimų būdai // Teisė, 2006. T. 59.
8. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys civilinėse bylose. www.lat.lt
9. Musielak H. J. Grundkurs ZPO. – München: Verlag C. H. Beck, 2004.
10. Raižys D., Višinskis V. Kai kurios administracinių nuobaudų vykdymo problemos // Jurisprudencija: mokslo darbai. T. 53 (45). ISSN 1392-6195. Vilnius: LTU Leidybos centras, 2004.
11. Rauscher T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. – Heidelberg: Verlag Recht und Wirtschaft, 2004.
12. Rosenberg L., Gaul H. F., Schilken E. Zwangsvollstreckungsrecht. – München: C. H. Beck̀ ische Verlagsbuchhandlung, 1997.
13. Rosenberg. L., Schwab K. H., Gottwald P. Zivilprozessrecht. – München: Verlag C. H. Beck, 2004.
14. Simaitis R. Kokio Lietuvai reikia antstolio – turtingo ar vargšo? – Justitia. 2006. Nr. 1-2.
15. Stauskienė E. Skubiai vykdytinų teismo sprendimų instituto taikymo problemos // Jurisprudencija, 2005. Nr. 69 (61).
16. Stauskienė E. Teisinė vykdymo proceso prigimtis // Jurisprudencija, 2007. Nr. 1 (91).
17. Stauskienė E. Teismo sprendimų įvykdymo atgręžimas // Jurisprudencija, 2006. Nr. 4 (82).
18. Stauskienė E., Višinskis V. Teismo sprendimų vykdymas. – Vilnius: Saulelė, 2008.
19. Vėlyvis S., Višinskis V., Stauskienė E. Pagrindinės teismo sprendimų vykdymo taisyklės romėnų teisėje // Jurisprudencija, 2007, Nr. 2 (92).
20. Vėlyvis S., Višinskis V., Žalėnienė I. Kuratoriaus dalyvavimas civiliniame procese // Jurisprudencija, 2007. Nr. 3 (93).
21. Vėlyvis S., Višinskis V., Žalėnienė I. Antstolio veiksmų apskundimas // Jurisprudencija, 2007. Nr. 1 (91).
22. Višinskis V. Ginčai dėl turto realizavimo vykdymo procese aktų pripažinimo negaliojančiais // Jurisprudencija, 2007. Nr. 12 (102).
23. Višinskis V. Išieškojimo nukreipimas į vertybinius popierius // Jurisprudencija, 2001. T. 23 (15).
24. Višinskis V. Raginimas įvykdyti sprendimą // Jurisprudencija, 2008. Nr. 1 (103).

25. Višinskis V. Skolininko turto paieška vykdymo procese // Jurisprudencija, 2006. Nr. 3 (81).
26. Višinskis V. Skolų išieškojimas iš bankrutuojančios individualios (personalinės) įmonės ir jos savininko // Jurisprudencija, 2005. T. 69 (61).
27. Višinskis V. Teismo sprendimo vykdymo vieta // Jurisprudencija, 2006. Nr. 1 (79).
28. Višinskis V. Vykdymo procesas Lietuvoje: esama padėtis ir reformavimo kryptys // Jurisprudencija, 2002. T. 28 (20).
29. Višinskis V., Stauskienė E. Teismo išduodami vykdomieji dokumentai // Jurisprudencija, 2007. Nr. 11 (101).
30. Žolynas M. Teismo vaidmuo vykdymo procese // Civilinio proceso pirmosios instancijos teisme reforma Baltijos jūros regiono valstybėse ir Centrinėje Europoje 2004 m. rugsėjo 16–19 d. – Vilnius: VU leidykla, 2005.
31. Žolynas M. Vykdymo procesas – civilinio proceso stadija ar savarankiškas procesas? – Teisė, 2007. Nr. 62.